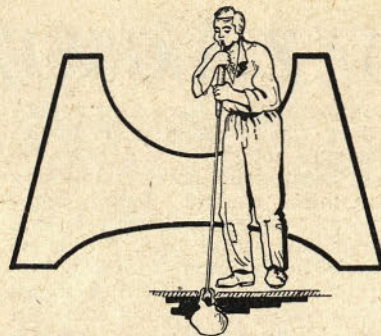

Urejuje uredniški odbor: Kozole Drago, Vračun Viljem, Racki Viktor, ing. Tramte Franc, Strgaršek Janko, Janežič Alojz, Gerhard Jože. Odgovorni urednik: Gerhard Jože. Uredništvo in uprava: Steklarna Hrastnik. - Izhaja stalno na 8 straneh vsakega 5. v mesecu. — Naslov: »Steklar« glasila kolektiva Steklarne Hrastnik, tel. št. 81-622 — interno 19. Tisk in klišej CETIS grafično podjetje Celje

GLASILO KOLEKTIVA STEKLARNE HRASTNIK

Leto VI.

Hrastnik, 6. 10. 1970

Št. 10

JESENSKI ZAGREBŠKI VELESEJEM

Na skromnem prostoru 27 m² smo se zopet udeležili velike gospodarske manifestacije jesenskega zagrebškega velesejma 1970. Ko smo se pripravljali na razstavo, smo prišli do zaključka, da bi bilo dobro, ta sejem nekoliko specializirati odtodno prinesiti take eksponate, ki bodo prikazali razvoj v tisto smer asortimanov, ki so za konec leta odtodno za sezono v začetku leta najbolj zanimivi za nakup. Zaradi tega je večji del razstavljenih kolekcij imel namen prikazati nekaj več asortimana za gostinstvo, predvsem v kozarcih in vrčih ter dati nekoliko poudarka tudi novim dekoracijam na prozornem razsvetljavnem steklu, to so dekoracije z lister barvami, ki so se v zadnjem času v svetu precej uveljavile. Seveda to ni edino steklo, ki smo ga imeli na sejmu, saj so police zadaj za stenami, kjer se vršijo razgovori, bile polne našega standardnega asortimana, med njimi so bile napolnjene tudi s stekleno embalažo, ki smo jo v celotnem asortimanu razstavili in to iz naše avtomatske proizvodnje. Z željo, da bi dokazali resnični interes za boljše preskrbo gostinskih in turističnih obratov s steklenimi, smo prikazali tudi nekaj zvez-

kov in katalogov stekla za gostinstvo in turizem v letu 1971. Seveda so vsi obiskovalci to našo nameru takoj opazili in dali nekaj laskavih priznanj o novih serijah kozarcev za boljše hotele in restavracije, predvsem pa so se pozitivno izrazili o tem, da smo jim v enotni publikaciji uspeli dati v roke material, iz katerega bodo lažje izbrali svoje nakupe za spomladansko sezono.

Če govorimo o poslovnem uspehu tega jesenskega sejma, mislim, da lahko rečemo z eno besedo, da je bil zadovoljiv. Predvsem zadovoljiv s tega stališča, ker so nas obiskali skoraj vsi poslovni partnerji, s katerimi imamo poslovne zveze doma, medtem ko tujih poslovnih partnerjev na ta sejem nismo pričakovali, predvsem mislim tu tiste, s katerimi imamo stalne poslovne stike. Do sedaj so se na tem jesenskem sejmu v precejšnjem številu pojavili kupci iz Afrike ter Bližnjega in Srednjega vzhoda. Letos je bilo ravno obratno, teh kupcev skoraj da ni bilo. Mislim, da so vzroki v težki politični situaciji na tem področju sveta in da zaradi tega ni časa niti hrabrosti za potovanja.

Ker smo se v 10 dneh tega sejma srečali z velikim številom ljudi, smo seveda slišali tudi vrsto koristnih pripomb, včasih kritik, včasih pa tudi pohval, da so z našim poslovanjem zadovoljni in da si želijo takšne poslovne stike tudi v bodoče. Seveda niso bile redke pripombe na kvaliteto, na pakiranje, na neprimerno naložene vagone in še drugih težav, ki so večkrat obojestranskega pomena.

solnikov in vrčev za pivo ter skledic za solato. To pomanjkanje je bilo povzročeno s tem, ker se kupci niso pravočasno odločili za večje nakupe, to se pravi takrat, ko je bila naša proizvodnja še sorazmerno velika. Tisti, ki so svoje nakupe usmerili že v mesecih januar, februar in marec, so bili boljše založeni, ostali pa manj. Seveda te stvari priznavajo, naša skrb pa je, da si v teh proizvodnih me-

Razstavljeni izdelki steklarne Hrastnik na jesenskem velesejmu v Zagrebu

Tovariš Branko MILINOVIČ je bil na seji obeh zborov skupščine občine Hrastnik dne 10. septembra 1970 izvoljen za predsednika skupščine občine Hrastnik.

Tovariš Milinovič je bil rojen leta 1936 v Ptuj. Leta 1963 je diplomiral na pravni fakulteti, bil zaposlen v upravi skupščine občine Hrastnik ter Tovarni kemičnih izdelkov, od leta 1968 pa je na delovnem mestu direktorja Gostinskega podjetja »Jelka« Hrastnik. Kot mladinec je sodeloval na dveh mladinskih delovnih akcijah ter že kot dijak sodeloval v političnem življenju in postal aktiven družbeno-političen delavec.

V letu 1969 je bil izvoljen za odbornika zbora delovnih skupnosti Skupščine občine Hrastnik ter izvoljen za podpredsednika Skupščine občine ter za predsednika nekaterih skupščinskih teles.

Že nekaj let tudi uspešno opravlja različne dolžnosti v družbeno-političnih organizacijah, prav tako je na delovnem mestu direktorja Gostinskega podjetja pokazal izredno skrb za razvoj te dejavnosti v občini z odprtjem novih obratov, pravkar pa je v teku nova investicija z izgradnjo motela na Marnem.

Prepričani smo, da bo tudi na najodgovornejšem mestu kot

predsednik skupščine uspešno usklajeval stališča ter tudi v okviru občine skupno z ostalimi dejavniki vložil ves svoj trud in znanje za še hitrejši napredek naše doline.

Uredništvo »Steklarja«

Predvsem gre tu za to, da se nape v glavnem pojavljajo zaradi drobnih pomanjkljivosti ali pa boljše rečeno malomarnosti. Zelo vidna je pripomba na kvaliteto naših ročno izdelanih kozarcev, na slabo pakiranje stiskanih izdelkov in na raznoliki pakiranje naših steklenic. To so stvari, ki jih je potrebno za uspešnejše poslovanje nemudoma odstraniti, saj so jih odstranile že tovarne, ki imajo manjši renome in manjši ugled na tržišču kot ga imamo mi. Zelo veliko je bilo pripomb na to, da v določenih najbolj konjunkturnih mesecih primanjkuje nekaterih standardnih vrst blaga in da zaradi tega izgubljajo podjetja v tem času možnosti večjih realizacij in večjih poslovnih učinkov. To je res, da nam je v letošnjem letu v najbolj kritičnih odtodno najbolj konjunkturnih mesecih stalno primanjkovalo gostinskih kozarcev, gostinskih vrčev, nekaj stvari iz stiskanega asortimana, predvsem

secih, če jih tako imenujem, zgođaj spomladi in pozimi oskrbimo dovolj velike zaloge kritičnih in konjunkturnih artiklov. Tu je seveda konkurenca zmeraj na preži in čaka priliko, da izkoristi praznino na tržišču, ki je nastala po naši nesposobnosti ali pa nesposobnosti drugih.

Seveda se zaradi tega pojavljajo tudi apetiti po uvozu, ki nam razumljivo ne dela posebnega veselja, kadar se pojavi. Vsi ti problemi so bili začinjeni v razgovoru s posameznimi kupci, iskali smo možnosti, da bi v prihodnjem letu bilo boljše, težili smo za tem, da dobimo več okvirnih celoletnih pogodb za blago široke potrošnje, da dobimo dispozicije na daljše roke, kar bi nam omogočilo tudi bolj točno in daljše planiranje. Seveda večina se s takim načinom strinja, toda malo verjetno je, da bomo že v naslednjem letu to lahko tudi povsem realizirali. Če bi (Dalje na 2. strani)

JESENSKI ZAGREBŠKI VELESEJEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

samo en del teh dogovorov uspeli dokončati, mislim dokončati v takem smislu, da bi prišlo do takšnega načina dela, potem bi bili na naslednjem jesenskem sejmu bolj zadovoljni in doživeli manj kritike.

Seveda nas je mimo kontaktov z našimi poslovnimi partnerji zanimala tudi okolica, okolica v tem smislu, da vidimo kaj delajo druga podjetja te stroke v Jugoslaviji. Moram reči, da podjetja napredujejo, da so v asortimanu celo nekoliko širše postavljena kot mi, da tudi kvaliteta razstavljenih izdelkov ni slaba in da se trudijo vsi, da zadovoljijo potrebam tržišča.

Predvsem je zanimivo, da smo letos na tem sejmu prvič zapazili, da se Tovarna stekla iz Skopja in tudi Paračin usmerjata v proizvodnjo svetlobnih teles, saj so prve izdelke že razstavili in skušajo seveda poseči na tržišče tudi s tem blagom. Mislim, da imajo v nekaterih stvareh realne pogoje, da se

prečevati take proizvodnje ne moremo. Lahko situacijo le obvladamo in to s tem, da dajemo dobre asortimane, dobro kvaliteto z ugodnimi cenami. Tukaj bomo morali voditi precej več računice, predvsem zaradi tega, ker se na področju svetlobnih teles pojavljajo vedno večji apetiti po uvozu in bo treba trg v celoti kontrolirati glede asortimana, cene in kvalitete. To pa ni tako enostavno, težka naloga bo to za ves kolektiv.

Kot sem že rekel, vtisi s sejma so več ali manj ugodni. Najbolj so jih okarakterizirali razgovori z našimi predstavniki, ki so izjavili, da smo na trgu dobro postavljeni, da zaenkrat nimamo prevelikih težav, da imamo probleme, ki jih je treba odstraniti, probleme glede kvalitete, pakiranja, včasih tudi asortimana in da moramo težiti za tem, da s povečevanjem proizvodnje v tistih asortimanih, kjer je največje pomanjkanje, ne dovolimo, da nastopa in nastaja

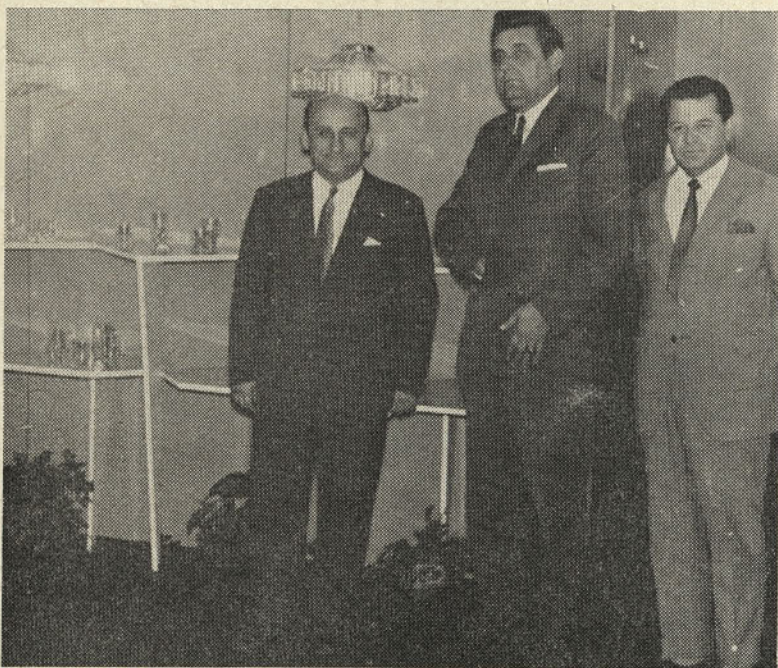

Komercialni direktor tovariš Mlinar Martin v prijateljskem pogovoru z našimi kupci na jesenskem velesejmu

tem, da postajajo ostali vedno boljši in nekje se bomo verjetno srečali. Takšna ocena je realna ocena stanja, ni pa verjetno maksimalna ocena naših možnosti. Zaradi tega je potrebno, da sedaj na pragu srednjeročnega programa in plana za leto 1971 temeljito pregledamo vse pomanjkljivosti, vse napake v asortimanih, v kvaliteti, v proizvodnji, v prodaji, skratka

ocenimo globalno strategijo našega poslovanja in ji damo nove korigirane osnove za še hitrejši nadaljnji razvoj. Podane so objektivne možnosti, ne smemo jih zamuditi, ker drugače bodo problemi očitni. Kdor bo takšno pot oviral, bo oviral sebi razvoj in verjetno ne bo preveč slavno končal.

Martin Mlinar

Naši zastopniki na zagrebškem velesejmu so svoje delo več kot uspešno opravili

razvijajo, seveda pa s tem nastopajo novi momenti na trgu, pojavlja se nova konkurenca, nova sila, ki nas bo verjetno bolj zdramila iz včasih preveč globoko zakoreninjenega samozadovoljstva. Pre-

praznina, ki se potem izpolni z uvozom ali pa z apetiti drugih po proizvodnji. Predvsem je značilna ena izjava iz njihovih razgovorov in zaključkov in to je, da nismo slabi, vendar moramo računati s

Vzorci razsvetlavljenih teles razstavljeni na velesejmu

KOMISIJA SKLADA ZA ŠTIPENDIJE OBČINE HRASTNIK RAZPISUJE ŠTIPENDIJE ZA ŠOLSKO LETO 1970/71 za šolanje na srednjih, višjih in visokih šolah

Za dodelitev štipendije lahko kandidirajo tišči dijaki in študenti — občani občine Hrastnik, ki le-te ne bodo mogli dobiti pri ostalih dajalcih štipendij v občini in izven nje in bi brez družbene pomoči, zaradi šibkih gmotnih razmer v družini, zelo težko nadaljevali študij ali pa sploh ne.

Pogoji za dodelitev štipendije:

- Za šolanje na srednjih šolah:
 - kandidati, ki bodo vstopili v 1. letnik srednje šole in so končali 8. razred osnovne šole z odličnim ali vsaj prav dobrim uspehom ter imajo odlično oceno iz vedenja;
 - kandidati, ki že obiskujejo srednje šole in imajo v zadnjem šolskem letu odličen ali vsaj prav dober učni uspeh ter odlično oceno iz vedenja.
- Za študij na višjih in visokih šolah:
 - kandidati, ki bodo vstopili v 1. letnik višje ali visoke šole in so končali ustrezno srednjo šolo z odličnim ali vsaj prav dobrim uspehom in imajo odlično oceno iz vedenja;
 - v izjemnih primerih lahko kandidirajo za štipendijo na posebno priporočilo srednje šole, katero so kandidati končali, tudi prosilci, ki so dosegli dober učni uspeh;
 - kandidati, ki že študirajo na višjih in visokih šolah in so v letošnjem študijskem letu dosegli vsaj dober splošni uspeh.

Za dodelitev štipendije pridejo v poštev kandidati z navedenimi učnimi uspehi pod pogojem, če celotni dohodek v družini ne presega 440 din mesečno na družinskega člana.

Višina štipendij se giblje v obratnem sorazmerju z višino dohodka, ki odpade na družinskega člana, kar pa podrobneje določa statut sklada za štipendije.

Štipendije za šolanje na srednjih šolah v Zasavju bodo za 30 % nižje od štipendij, ki so določene za srednje šole.

Kandidati za dodelitev štipendije naj pošljejo na zgornji naslov naslednje dokumente:

- vlogo (prošnjo) s kratkim življenjepisom in opisom socialnega in premoženjskega stanja,
- kolek za 6 din,
- overjen prepis zadnjega šolskega spričevala (študenti pa potrdilo o opravljenih izpitihi),
- potrdilo o premoženjskem stanju,
- potrdilo o višini povprečnih osebnih dohodkov staršev in članov družine za čas od junija 1969 do junija 1970,
- potrdilo o prejemanju otroškega dodatka in potrdilo o drugih rednih in izrednih dohodkih staršev in članov družine,
- potrdilo o vpisu v šolo (če vpisa na ustrezni šoli še ni bilo, je potrdilo predložiti naknadno, takoj po vpisu).

Prošenj kandidatov, ki ne bodo predložili vseh dokumentov, ne bomo upoštevali.

Rok za vlaganje prošenj poteče 31. 10. 1970.

KOMISIJA SKLADA ZA ŠTIPENDIJE

IZ DELA OBČINSKE SKUPŠČINE HRASTNIK

KADROVSKE SPREMEMBE V SKUPŠČINI

Skupščina občine Hrastnik je na skupnem zasedanju obeh zborov dne 10. septembra 1970 sprejela nekatere kadrovske spremembe v skupščini zaradi smrti dosedanjega predsednika Zdenka Ulage. Za predsednika Skupščine občine Hrastnik je bil za preostanek mandatne dobe do aprila 1973 izvoljen tov. MILINOVIČ Branko, diplomirani pravnik, rojen 1936. leta, dosedaj direktor Gostinskega podjetja »Jelka« Hrastnik. Za podpredsednika Skupščine občine Hrastnik je bil izvoljen tovariš LOGAR Samo, rojen 1923. leta, direktor Stanovanjskega podjetja Hrastnik in dosednji predsednik sveta za urbanizem, gradbene, komunalne in stanovanjske zadeve. Tov. Logar Samo je bil razrešen dolžnosti predsednika sveta, ker le-ta ni združljiva z dolžnostjo podpredsednika skupščine, za novega predsednika sveta pa je bil imenovan tov. Cestnik Peter, odbornik občinskega zbora.

TOVARIŠ MIHA MARINKO JE BIL IMENOVAN ZA ČASTNEGA OBČANA OBČINE HRASTNIK

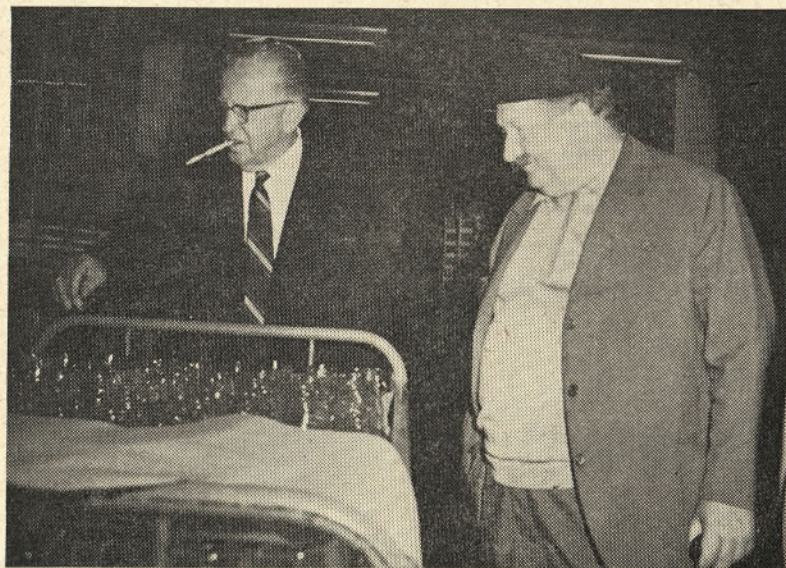
Skupščina občine Hrastnik je na seji dne 10. septembra 1970 soglasno sprejela predlog družbenopolitičnih organizacij in ostalih skupščinskih organov, da se tovariš Miha Marinko ob njegovem visokem jubileju — 70-letnici roj-

Tovariš Miha Marinko častni občan občine Hrastnik

RAZPISANE SO NADOMESTNE VOLITVE ZA IZVOLITEV TREH NOVIH ODBORNIKOV ZBORA DELOVNIH SKUPNOSTI SKUPŠČINE OBČINE HRASTNIK

Nadomestne volitve bodo v volilnih enotah št. 3, 23 in 25, tj. v Zasavskih premogovnikih, Rudnik Hrastnik — III. tretjina, v vo-

Miha Marinko nekaj dni pred svojim 70. rojstnim dnevom na obisku med našimi steklarji. Tudi člani kolektiva steklarne mu ob njegovem življenjskem jubileju iskreno čestitamo

stva — imenuje za častnega občana občine Hrastnik ter podeli plaketo občine Hrastnik.

To najvišje priznanje občine mu je skupščina podelila za izredne predvojne, medvojne in povojne zasluge, ki jih ima pri izgradnji naše domovine, zlasti še za politično delo v Sloveniji ter v revirjih.

Tovariš Marinko se je udeležil seje skupščine ter je osebno prevzel to najvišje priznanje in se zanj pristrčno zahvalil. Ob tej priliki je poudaril, da ga vežejo na Hrastnik in na celotno Zasavje spomini na preteklo 40-letno obdobje, ki jih je preživel in delal kot politični delavec skupno z nekaterimi našimi predvojnimi in medvojnimi komunisti.

Iljni enoti prosvete in v volilni enoti uprave, krajevnih skupnosti, postaje milice in družbenopolitičnih organizacij. V dveh volilnih enotah je prenehal mandat odbornikom zaradi preselitve iz Hrastnika, v enem primeru pa zaradi smrti.

Zbor delovnih skupnosti Skupščine občine Hrastnik je na seji dne 10. septembra 1970 sprejel sklep, da se nadomestne volitve v navedenih treh volilnih enotah opravi dne 7. oktobra 1970.

S tem v zvezi se je pristopilo k predpripravam, tj. k evidentiranju ter sklicu kandidacijskih konferenc in zborov volivcev.

UDELEŽBA ODBORNIKOV NA SEJAH SKUPŠČINE IN NJENIH ORGANOV JE BILA DOBRA

Skupščina je na zadnji seji obravnavala tudi poročilo o udeležbi odbornikov na sejah skupščine in njenih organov v času od aprila 1969 do junija 1970. Nekaj podatkov iz tega dokazuje, da je bila udeležba odbornikov na sejah skupščine in drugih organih v tej dobi v redu in sicer:

— vse sklicane seje, katerih je bilo 14, so bile sklepčne, povprečna udeležba pa je bila v letu 1969 84 %, v letu 1970 pa 80 %;

— v letu 1969 je bila boljša udeležba na občinskem zboru in je znašala 86 %, v letu 1970 pa na zboru delovnih skupnosti in je bila 82 %.

Ob upoštevanju upravičene odsotnosti je ta udeležba dobra, na seji pa je bilo sprejeto priporočilo, naj bi odborniki, ki imajo več izostankov, tudi opravičenih, poskušali zmanjšati število teh izostankov.

Tudi udeležba odbornikov in drugih članov na kolegijskih organih skupščine (svetih, upravnih odborih in komisijah) je bila dobra, izjema so le nekateri člani, imenovani od delovnih in drugih organizacij, ki se doslej še sploh niso odzvali na vabila. Samoupravne organe, ki so imenovali take člane v organe skupščine, bo treba opozoriti, da na to opozorijo svoje člane, oziroma da bodo imenovali nove predstavnike.

Franci Martinšek

Poživiti delo v organizaciji Zveze mladine

V začetku septembra je sekretariat predsedstva tovarniške konference Zveze mladine našega kolektiva razpravljal o stanju v organizaciji ter pripravil predlog programa dejavnosti do problemske konference. Sekretariat se je na tej seji zavzel predvsem za to, da je nujno potrebno v prvi vrsti postaviti na trdnjša tla organizacijo samo in jo kadrovsko okrepiti ter pričeti z načrtnim delom na vseh področjih delovanja Zveze mladine v našem kolektivu. Sekretariat se zaveda, da bo to dokaj težko po večmesečni stagnaciji delovanja.

Sekretariat je bil mnenja, da je potrebno, da v prvi vrsti ponovno prične z delom Klub mladih proizvajalcev, vendar bo o tej dejavnosti verjetno morala spregovoriti tudi konferenca, ker se opaža, da ima vodstvo KMP premajhno podporo s strani tistih, ki bi morali biti najbolj zainteresirani za načrtno izobraževanje mladih in da tako glavno breme uspešnega dela Kluba mladih proizvajalcev leži le na nekaterih entuzijastih, ki za svoje plačilo dobivajo le očitke. Če je potreben Klub mladih proizvajalcev v naši tovarni, bodo odločili in spregovorili mladi sami in to javno v eni izmed prihodnjih televizijskih oddaj, ker želi ljubljanska televizija posneti dejavnost mladih našega kolektiva na tem področju in slišati ter prikazati slovenski javnosti mnenje mladih samih. Takšno samoupravno odločanje je sekretariat podprl in upa, da bo v mesecu oktobru prišlo do te realizacije. Sekretariat je med drugim pripravljal tudi dokumentacijo in gradivo za problemsko konferenco, ki bo konec oktobra, o tem pa bo na dveh sejah še najprej razpravljalo predsedstvo tovarniške konference ZM.

V okviru izventovarniškega delovanja mladih pa bo sekretariat najprej zbral natančne podatke, kje vse danes mladi našega kolektiva delajo in kakšne so možnosti za poživitev nekaterih dejavnosti, ki stagnirajo.

Sekretariat je nadalje sprejel predlog, ki ga bo posredoval predsedstvu, da se končno že uredi

klubski prostori in opremito s potrebnimi rekviziti, tako da bodo mladi v zimskih dneh imeli svoje zatočišče, obenem pa naj bi tu organizirali razne oblike delovanja mladih s področja kulture in zabave. O tem je bilo že mnogo napisanega in tudi spregovorjenega, vendar je še vedno tako, kot je bilo.

V zadnjem času je bilo opaziti, da se je največ mladih udeleževalo prav na področju rekreativnega športa na objektih za Savo. Nekateri teh objektov so dotrajani, ali pa jih sploh ni, zato želimo, da se za Savo uredi športni park našega kolektiva. V ta namen bo predsedstvo formiralo posebno mladinsko delovno brigado, ki bo prostovoljno opravila nekatere dela na igriščih za Savo, seveda pa bo tu potrebna tudi pomoč drugih. Mladi so pripravljeni prostovoljno pomagati s svojimi rokami, potrebna pa bodo tudi finančna sredstva. V ta namen bo sestavljen program, ki bo predložen samoupravnim organom ter ostalim zainteresiranim institucijam, tako da bodo dela potekala koordinirano in načrtno.

Nadalje bodo mladi ponovno javno postavili vprašanje, ki je na dnevnem redu že več let, ali res ne moremo v tako velikem kolektivu imeti organizirane rekreativne službe.

Vse to so zaenkrat šele predlogi in zamisli sekretariata predsedstva, morajo pa biti defenitivno rešeni najkasneje do polovice oktobra.

V zimskih mesecih namerava predsedstvo ZM organizirati samostojno mladinsko politično šolo, ker kadrov primanjkuje, poleg tega pa kaže praksa, da so nekateri mladinske politične šole iz preteklih let le dale precejšnje število mladih aktivistov, ki danes še delajo v organizaciji Zveze mladine ali pa so postali aktivisti v drugih družbeno-političnih organizacijah in samoupravnih organih.

Izgleda, da se dejavnost mladih v našem kolektivu zboljšuje ter da lahko pričakujemo v prihodnjem obdobju nekaj izredno naprednih premikov.

KAKO SMO POSLOVALI V AVGUSTU 1970

Za člane delavskega samoupravljanja smo pripravili obsežna in podrobna poročila o rezultatih poslovanja za mesec avgust 1970. Za bralce »Steklarja« pa smo izdelali izvleček iz teh poročil.

Meseca avgusta se je na novo zaposlilo 15 delavcev in eden uslužbenec, podjetje pa je zapustilo 15 delavcev. Poprečje zaposlenih za celo letošnje dobo je znašalo 1792 oseb.

Okvirni letni plan proizvodnje znaša 19.665.857 kg, v dobi januar—avgust smo uskladiščili 14.863.313 kg in s tem dosegli 75,58 % okvirnega letnega plana.

Po operativnem planu za avgust bi moral stari obrat proizvesti 610.410 kg, avtomati pa 794.250 kg, skupaj torej 1.404.390 kg.

Operativni plan je bil dosežen kot sledi:

	Avgust %	Januar—avgust %
Stari obrat	100.31	100.19
Avtomati	108.61	101.81
Skupaj:	105.00	101.20

V mesecu avgustu je bila najnižja letošnja vskladiščena proizvodnja v tonah in zato je njena lastna cena porasla za 9,43 % nad planirano in je znašala na 1 tono 5.103,83 din.

V celi pretekli dobi letošnjega leta pa je lastna cena za 11,75 % nižja od planirane.

V letnem planu smo predvideli, da bomo prodali celotno letošnje proizvodnjo, dejansko smo doslej plasirali 14.655.347 kg in s tem dosegli 74,52 % okvirnega letnega plana.

Ko smo sprejemali operativni plan za mesec avgust, smo upoštevali razpoložljive kapacitete glede na dopuste, kakor tudi naročila z domačega in tujega trga in predvideli, da bomo vsega prodali 1.469.440 kg.

Operativni plan za avgust smo dosegli:

	Avgust %	Januar—avgust %
Stari obrat	105.05	100.84
Avtomati	92.03	95.13
Skupaj:	97.49	97.22

Za leto 1970 smo predvideli skupen izvoz v višini 2.290.146 \$ od tega 164.000 \$ na Poljsko, ostalo na konvertibilno področje, mesečno bi torej morali izvoziti vsega za 190.846 \$.

V mesecu avgustu smo izvozili za 150.287 \$ in s tem dosegli le 78,75 % od predvidenega mesečnega povprečja in samo 93,03 % operativnega plana, ki je bil nizko postavljen in prilagojen poletnim razmeram.

V dobi januar—avgust smo izvozili za 1.344.915 \$ in s tem dosegli 58,73 % letnega plana.

Za letnim planom zaostajamo za 181.853 \$, kar bomo v prihodnjih mesecih težko nadoknadili, najbrž pa sploh ne bomo mogli.

Povprečna prodajna cena za izdelke iz starega obrata je bila v planu predvidena 6.600 din/tona, za izdelke iz avtomata pa 3.420 din/tona, pri realizaciji v avgustu pa smo dejansko dosegli:

	Povprečna prodajna cena po toni		odstotek doseganja plana	
	VIII	I—VIII	VIII	I—VIII
Stari obrat	7382.20	7.157.12	111.85	108.44
Avtomati	4060.08	3.252.00	118.72	95.09
Skupaj:	5547.06	4.736.46	111.84	95.49

Proizvodni odpadek je bil v letnem planu predviden za stari obrat v višini 18,54 %, za avtomate 13,35 %, dosežen pa je bil:

	Avgust %	Januar—avgust %
Stari obrat	17.09	17.56
Avtomati	10.03	11.38
Skupaj:	10.85	12.26

Z operativnimi plani za poletne mesece smo predvideli realizacijo, ki jo je bilo mogoče dejansko pričakovati, dosegli pa smo takšno:

V tisoč din

	Predvideno v letnem planu	predvideno v operativnem planu	Dejansko doseženo	% doseganja plana	
				letnega	opera- tivnega
Januar—julij	56.875	58.110	61.468	108.08	105.78
Avgust	8.125	7.537	7.946	97.80	105.43
Skupaj:	65.000	65.647	69.414	106.79	104.15

Glede na visoko lastno ceno proizvodnje in sorazmeroma nizko realizacijo je v mesecu avgustu padla stopnja rentabilnosti in je znašala 6,15 %.

V celi dobi januar—avgust pa smo dosegli 10,38 % razlike med lastno in prodajno ceno (dobička). Če to primerjamo z rezultati poletnih mesecev v preteklih letih, je ta rezultat zelo ugoden.

Z letnim planom smo predvideli, da bodo znašali povprečni mesečni neto osebni dohodki na zaposlenega 1.040.— din, v avgustu so znašali 1.106,56 din ali 6,40 % nad planom, v dobi januar—avgust pa 1.122,94 din, kar znaša 7,98 % več kot smo predvideli.

Tudi v tem mesecu je bil največji problem pomanjkanje obratnih sredstev. Kljub temu, da je bila realizacija sorazmeroma nizka, so se terjatve od kupcev od meseca julija do konca avgusta povečale za 770.000 din, kar je povzročilo težave pri poravnavanju obveznosti do dobaviteljev.

Pri zalogah surovin in drugega materiala se je vrednost v avgustu povečala za 370.000 din. Zaloge nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov pa so se znižale za 60.000 din.

Podatke o ugotovitvi in razdelitvi celotnega dohodka navajamo v spodnji tabeli:

V tisoč din

	Plan 1970	Doseženo v dobi			Procent doseganj
		I—VII	VIII	I—VIII	
Celotna realizacija	98.099	62.343	8.204	70.547	71.91
Izredni dohodki		308	— 3	305	—
Celoten dohodek	98.099	62.651	8.201	70.852	72.22
Odbije se realizirani del:					
— materialnih stroškov	43.916	25.300	3.327	28.627	65.19
— amortizacija	6.422	3.940	565	4.505	70.15
— pogodb. obveznosti	3.115	1.938	271	2.209	70.90
— zakonskih obveznosti	4.698	2.755	379	3.134	66.69
— nabavna vrednost prodanega materiala		502	79	581	—
— nabavna vrednost prodanega trg. blaga			105	105	—
— izredni izdatki		239	24	263	—
poslovni stroški skupaj	58.151	34.674	4.750	39.424	67.80
dohodek podjetja	39.948	27.977	3.451	31.428	78.67
odpade na os. dohodke:					
v %	85.53	85.53	85.53	85.53	
v din	34.168	23.929	2.951	26.880	78.67
realizirani del	34.168	21.130	2.945	24.075	70.46
ostane na razpolago	—	2.799	6	2.805	—
Odpade na bruto sklade:					
v %	14.47	14.47	14.47	14.47	
v din	5.780	4.048	499	4.547	78.68
rezervni sklad podjetja	450	262	38	300	66.67
skupni rezervni sklad	266	189	23	212	79.70
ostane za neto sklade	5.064	3.597	438	4.035	79.70
Razmerje delitve celotnega dohodka v %:					
— poslovni stroški	59.28	55.34	57.93	55.64	93.86
— dohodek podjetja	40.72	44.66	42.07	44.36	108.94
Skupaj %:	100.00	100.00	100.00	100.00	

Poletni meseci, slabi delovni pogoji in nizka realizacija so za nami. Za mesec september pričakujemo realizacijo stekla v višini okrog 8.120.000 din, kar predstavlja 1/12 letnega plana.

Ko bo delavski svet obravnaval obračun za 9 mesecev letošnjega poslovanja, bo lahko realno ocenil tudi rezultate poslovanja do konca letošnjega leta in postavil novo razmerje delitve dohodka na osebne dohodke in sklade, ki bo ustrezalo potrebam za kritje anuitet in bodočih nabav osnovnih sredstev v letu 1971.

Heda Korbar

INDUSTRIJSKO OBLIKOVANJE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

V času jesenskega velesejma v Zagrebu je priredila ameriška ambasada v paviljonu Združenih držav Amerike petdnevni seminar o industrijskem oblikovanju. Na tem seminarju je predavalo šest najvidnejših strokovnjakov s tega področja, med njimi tudi direktor oddelka za oblikovanje enega največjih koncernov na svetu, General Motorsa.

Seminar se je odvijal v stranskih prostorih ameriškega paviljona, organizacija je bila zglebna, prav tako tudi točnost. Vseh jugoslovanskih udeležencev seminarja je bilo okrog stopetdeset, bili so to arhitekti, profesorji na šolah za oblikovanje, tudi nekaj strojniki, nekaj komercialistov, največ pa je bilo oblikovalcev — designerjev iz kolektivov, bili so tudi oblikovalci iz Steklarne v Parčinu in Skopju.

Predavatelji seminarja so predavali v angleščini, vsak udeleženec pa je dobil svoj tranzistorski UKV sprejemnik s slušalkami in predavanje je bilo simultano prevajano v srbohrvaščino. Prevajalec je bil odličen, bil je isti, ki je prevajal besede predsednika Mitje Ribičića ob letosnji otvoritvi jesenske prireditve velesejma. Za tako prevajanje je potrebno poleg perfektnega znanja obeh jezikov, ki je seveda osnova, še dobro poznavanje tematike in hitro transportiranje misli iz enega jezika v drugega. Kvaliteta in znanje tega prevajalca sta postala še bolj očitna ob primerjavi z drugim prevajalcem, ki ga je en dan zamenjal in se je sicer trudil, vendar je bil vsaj za dve stopnji za prvim, ki je potem tudi prevajal do konca seminarja.

Prvi dan je dobil ob vstopu vsak udeleženec seminarja spominsko mapo z vsemi predavanji v angleščini in sporedom predavanj, v katerem so bili biografsko in slikovno predstavljeni predavatelji seminarja. Te mape so prava redkost in zaželen plen, ker so nekateri udeleženci, ki so prišli šele drugi ali tretji dan, ostali brez njih in so se nekateri prav po jugoslovansko polastili map in materiala drugih udeležencev. Seminar je vodil in tudi sam prvi predaval NIELS DIFRIENT, solastnik velike projektantske organizacije in član Ameriškega odbora direktorjev za industrijski design ter večletni profesor za design na univerzi Kalifornija v Los Angelesu. On in njegova projektantska organizacija dela na področju pohištva, letalske opreme, gospodinjskih aparatov, medicinske opreme, grafike in razstav. Projektiral je sedeže za najmodernejše ameriško nadzvočno potniško letalo 747 in razložil, zakaj je sedež prav takšen kot ga je projektiral on. Sedež je rezultat dolgotrajne študije in obravnaval ga je kot poseben pripomoček za nenaravni položaj človeka — sedenje. Naravni položaji so namreč le hoja, lega in stoja, za katere pripomočkov ne potrebuje. Ta pripomoček — sedež namreč, mora biti takšen, da človeka v tej nenaravni drži tudi po daljšem času ne utruja, predvsem mora podpreti hrbtenico in razbremeniti spodnji del nog nad kolena, kjer pri slabem stolu ali sedežu pritisk na žile vzbuja občutek utrujenosti. Vse to je pri-

kazal s skiciranjem na panoje in predvajanjem diapozitivov, pri tem je pokazal bleščeče znanje anatomije človeškega telesa, skiciral človeško hrbtenico in od vretenca do vretenca prikazal kritične točke preobremenitve. Bilo je še več teh detajlov, vendar mislim, da zadostujejo za prikaz temeljitega pristopa k oblikovanju, kjer je estetika in umetniška vrednost le eden od bistvenih faktorjev. Povedal je tudi, da njegov letalski sedež v Boeingu 747 le delno ustreza kriterijem, ker se je v letalu srečal z drugim bistvenim faktorjem — ekonomičnostjo, ker bi idealni sedež bil predolg in bi jih letalo ne sprejelo dovolj za ekonomsko poslovanje, ki je nujno v ostri konkurenci na tem področju. Njegov sedež je torej kompromis med udobnostjo in ekonomiko, po njegovi trditvi je kompromis vsak dobro oblikovan predmet.

V diskusiji je še nakazal, da smatra, da v oblikovanju ni potreben nek poseben nacionalni stil, da se mora z dobrim veslom dobro veslati tako v Ameriki kot v Jugoslaviji in ni potrebno neko posebno nacionalno veslo.

O liku oblikovalca je nakazal, da mora biti splošen strokovnjak in da mora v sodobni proizvodnji prevzeti iniciativo. Človeštvo si je zadnjih 50 let ustvarjalo materialno bazo: energijo in strojni potencial. Zadnjih 50 let se je, kot jo v Ameriki imenujejo, pričela tako imenovana interelektronska doba, za katero je značilno delo s svinčnikom: ideje, razmišljanja, eliminiranje nepotrebnega, združevanje potrebnega v manjše sklope, kar je še vse delo oblikovalca.

Naslednji predavatelj JAY DUBLIN je prvi podpredsednik projektantske organizacije UNIMARK INTERNATIONAL, ki projektira kompletne avtomobile, letala, veleblagovnice, bencinske črpalke in grafiko in opremo za kozmetiko. Bil je po vojni posebni svetovalec za design pri nemški in japonski vladi in avtor nekaterih knjig o oblikovanju.

Razlagal je razmerje med objektom — predmetom in subjektom — človekom.

Po njegovih izvajanjih ocenjuje karakteristike proizvoda človek po treh kriterijih.

Odrasel človek ocenjuje predvsem koristnost ali funkcijo predmeta. Roditelj ali nagon staršev ocenjuje družbeno vrednost oziroma pomen predmeta. Sele otrok v tem istem človeku išče estetsko vrednost oziroma dekorativnost ali še boljše igranje v predmetu. Zaradi pomanjkljive vzgoje ocenjuje povprečen človek predmet na žalost predvsem iz tretjega aspekta, kot otrok, ki se veseli igranje. Navedel in z diapozitivi je prikazal primer KODAK-Intermatic foto kamere, ki ima 9 popolnoma nepotrebnih zunanjih delov. Ko so jih odstranili je aparat deloval popolnoma brezhibno. Oblikovali so jo ponovno, brez teh delov, čisto funkcionalno, vendar ni uspela v prodaji, ker otrok-človek zahteva kamero okrašeno z raznimi napismi in gumbi. Načelno smatra, da je možen kompromis in predmet »olepšati« in ga napraviti prodajno mikavnejšega,

vendar pretiravanje vodi v nesmisel. Navedel je primer z rožami okrašene porcelanske straniščne školjke in imenoval to estetska korupcija ali prostitucija.

Tretji predavatelj SEYMOUR WASSING je solastnik projektantske organizacije, ki oblikuje predvsem grafično opremo in embalažo za kozmetiko, za barve, vseh vrst alkoholnih in brezalkoholnih pijač, bonbonov in čokolade ter tobaka. V predavanju in s predvajanjem barvnih diapozitivov je prikazal tako imenovani »STYLING«, stiliziranje ali delno preoblikovanje obstoječih predmetov, da se jim da enotnejši videz v okviru podjetja. Namen je povečati ugled firme, ker poudari videz solidnosti, čvrstosti in urejenosti.

Cetrti predavatelj WILLIAM KATAVOLOS je predvsem teoretik in predava in piše o oblikovanju, projektira sejme in razstave v ameriških paviljonih v inozemstvu in na svetovnih razstavah.

Njegovo obširno teoretično izvajanje o šestih glavnih faktorjih na širokem planu oblikovanja je bilo posebnost tudi za jugoslovanske teoretike likovne teorije in prostorsko planiranje, navajal je psihološke meje in momente, ki jih mora upoštevati ali je celo ujet v njih sodobni oblikovalec okolja in nakazal deformacije, možne na emocionalnem estetskem in psihološkem področju.

Peti predavatelj CLARE Mc KICHAN je direktor oddelka za industrijsko oblikovanje v enem največjih koncernov sveta v General Motors. Oddelek ima preko 1500 zaposlenih, od tega je 1400 oblikovalcev, ostali so modelarji in administrativno osebje. Njihova naloga je, da letno oblikujejo preko 100 modelov za General Motorsovih 5 proizvodnih programov: Chevrolet, Pontiac, Buick, Oldsmobile in dragi Cadillac, za kamione GMC in linijo hladilnikov, na unificiranju rezervnih delov in embalaže ter pripravo posebnih razstav in sejmov General Motorsa.

Celotni GM oddelek za oblikovanje je razdeljen na studije, ki delajo popolnoma samostojno in med seboj ne kontaktirajo, da pridejo do popolnoma različnih rešitev, od katerih izberejo najboljšo. S tem gojijo iniciativo in inovacijo, ter se izognejo uniformiranosti svojih izdelkov.

Za vsako od petih GM sekcij: chevrolet, pontiac, buick, oldsmobile in cadillac delata po dva studia za oblikovanje zunanosti in notranosti avtomobila, ti studiji delajo neposredno na modelih za prihodnje leto.

Ostali studiji se bavijo z razvojem kamionov, z oblikovanjem karoserij, poseben studio sprejema v koordinacijo izdelane oblike ostalih studijev in jih pripravi za redno serijsko proizvodnjo, studio za razstavno oblikovanje, studio za grafično oblikovanje, studio za arhitekturo, studio za razvoj oblikovanja, ki je pravzaprav šolski center za mlade oblikovalce, dva studia za razvoj hladilnikov, studio za oblikovanje skupnih proizvodov ter studio za estetsko oblikovanje, ki ima kompletno opremo za fotokopiranje in fotografiranje, in ima najmodernejšo opremo, npr. aparat, na podlagi

katerega se iz dvodimenzionalnih risb pokaže slika predmeta v treh dimenzijah.

Nakazal je, da v Ameriki ni problem izdelati več milijonov dragih avtomobilov, ampak je problem izdelati avtomobile, ki so všeč kupcem, zato vlaga GM ogromne vsote v oblikovanje vedno novih in boljših izdelkov. Svoja izvajanja je podkrepil s filmi in diapozitivi in njegovo izvajanje je bilo zanimivo tudi za njegove kolege, ameriške predavatelje, ker v takem širokem okolju tudi nihče od njih ni delal.

Zadnji predavatelj Eugene Smith je lastnik projektantske organizacije, razen tega predava na Institutu za umetnost v Clevelandu, bil je več let urednik revije »Industrial Design Society of America«.

Predaval je predvsem o grafiki in pakiranju in o sistemu razstavljanja, ki ga je ilustriral z barvnimi diapozitivi.

Po predavanjih se je zvrstila sprva zadržana, kasneje pa tako obširna diskusija, da so bili predavatelji zares presenečeni.

Day Dublin je v tej razpravi še nakazal nekatere važne probleme v oblikovanju, oziroma politiki oblikovanja, ki se po njegovem izvajanju deli v tri faze:

1. Načrtovanje produkta ali objekta.
2. Proces izdelave — tehnologija.
3. Igre oziroma ravnanje z oblikovanjem.

Za tretjo fazo »igre« je uporabil angleško besedo Games, kar je bilo vsem nerazumljivo, nakar je pojasnil, da je to vse dogajanje, ki neposredno z oblikovanjem nima zveze, vendar bistveno vpliva na njegov uspeh. Sem spada prodajna politika, marketing, ekonomska propaganda, politični položaj, vojne.

Nakazal je še, da je poklic industrijskega oblikovalca-designerja še mlad, šele okrog 40 let, čeprav segajo njegovi osnovni elementi daleč v zgodovino. Designer išče prav tako kot arhitekt rešitev problemov v tridimenzionalnem izrazu. Biti mora sposoben, spoznati bistvo problema, postavitev tega problema in sintetiziranje vseh faktorjev v ustrezno enotno obliko. Temelji hitrega razvoja tega poklica v ZDA niso le v njegovih možnostih olepšati človeku njegov jutrišnji dan, temveč tudi v vse večji potrebi po hitrem razvoju.

Ob zaključku naj omenim še, da je bila letos v celotnem paviljonu Združenih držav Amerike poleg razstavljenega kamna iz lune le ena tematika: Razvoj industrijskega oblikovanja. Prikazan je bil razvoj posameznih uporabnih predmetov od prvih začetkov do danes. Kaj smešno nam danes npr. izgleda prvi, še lesen hladilnik poleg najmodernejšega hladilnika, ki ga usmerja elektronika, takrat pa je bil zadnje čudo tehnike. Tako je sledilo še več razvojnih faz za druge uporabne predmete, v vsaki nadaljnji izboljšani obliki pa je bilo evidentno, da je plod človekovega razmišljanja, kako bi si olepšal in izboljšal okolje, ki v njem živi, kar je predvsem naloga novega poklica — industrijskega oblikovalca.

Papež Franc

REZULTATI AVTOMATSKE PROIZVODNJE V MESECU AVGUSTU

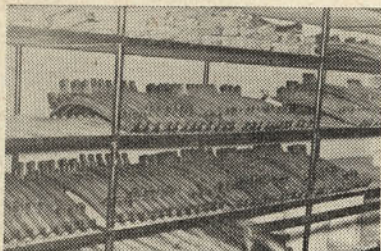
Predvideni operativni plan za novo proizvodnjo po vrednosti v mesecu avgustu ni bil dosežen. Glavni vzrok je bil asortiman proizvodnje na avtomatu za kozarce, delno je pa tudi vplivala vročina na gotove izpade v proizvodnji.

Stroji so obratovali razen H-28 v redu. Bistvenih pripomb na kvaliteto izdelkov ni bilo. Zadnje dni v mesecu avgustu je šla v proizvodnjo steklenička Etol. Zaradi nepazljivosti in premajhne kontrole smo imeli pripombo na kvaliteto steklenic Etol iz Celja. Proizvodnja je bila takšna:

Skladišče rezervnih delov za avtomate

Stroj IS-I je proizvajal steklenice Venda, Penicilin 20 gr, steklenice za Grčijo 107 gr in 78 gr, za tovarno kemičnih izdelkov Hrastnik 125 gr steklenico in Etolke 15 gr. Plan je bil po količini dosežen s 85,6 %, izpad je predvsem zaradi večkratnih menjav in izpadov električne energije. Vred-

Lepo urejeno skladišče za avtomatično proizvodnjo

nostno je bil plan dosežen s 100,1 %. Skupni povprečni odpadki so bili 20 %.

Stroj IS-II je proizvajal še širši asortiman, in to medicinske 30 gr in 50 gr, stekleničke miniaturre za Hermeliko, Stari Graničar in Konjak. Poleg tega še steklenice za oranžado, 250 gr za Kemično tovarno Hrastnik, 65 gr steklenic

in Meisl steklenic. Količinsko je bil plan dosežen s 126 % in vrednostno 99 %. Skupni odpadki so bili v povprečju 10 %.

Stroj IS-III je skozi ves mesec avgust proizvajal stekleničke za penicilin 8 gr. Po rezultatih se vidi, da ima velik vpliv na doseg količinskega plana in po vrednosti večkratna menjava na strojih. Na stroju IS-III ni bilo menjav. Količinsko je bil plan dosežen s 109 % in po vrednosti s 109 %. Odpadek je bil 6,7 %.

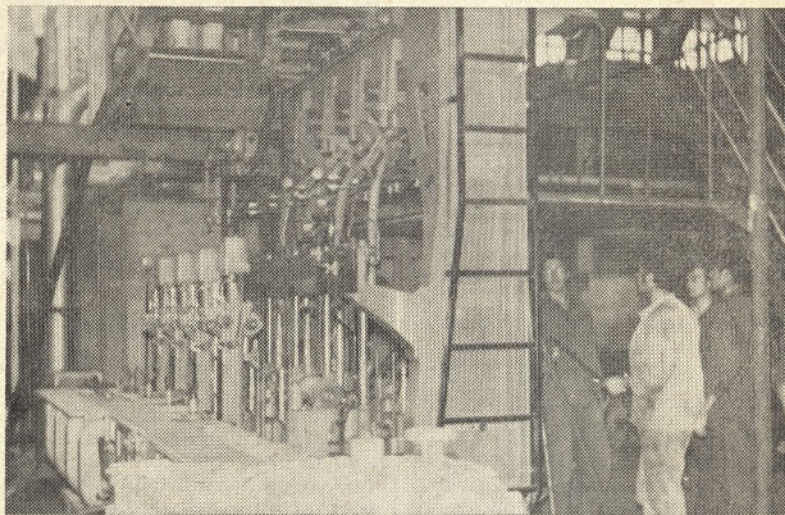
Na stroju H-28 za proizvodnjo kozarcev so bili v mesecu avgustu najslabši rezultati glede na vse ostale mesece v letu 1970. Vzrok slabega rezultata leži v tem, ker so se proizvajali v glavnem (pol meseca) kozarci E1106 0,05 l. Pri proizvodnji so bili izredni problemi, predvsem zaradi samega stroja, ki je že potreben temeljitega remonta. Od proizvedenih kozarcev je šlo še na rezanje v brusilnico preko 100.000 kozarcev, kjer se bo naknadno pojavil še preko 30 % odpadki. Stroj je proizvajal kozarce E1040 1/4 l za Avstrijo, kozarec E1105 2 dcl in E1106 0,05 l. Plan je bil dosežen količinsko z 71 % in po vrednosti le s 76 %. Povprečni skupni odpadki so znašali 24 %. Rezultati pro-

izvodnje stroja H-28 vplivajo tudi na skupni rezultat celotne avtomatske proizvodnje.

Stroj U-8 stiskalnica je proizvajal pepelnike, kozarce 623 1/5 l in 659 1/5 l za domači trg. Količinsko je bil plan dosežen z 81 % in po vrednosti 118 %. Povprečni skupni odpadki so znašali 14,4 %.

Skupno je bilo proizvedenih preko 14 milijonov komadov izdelkov. Celokupno je bil plan dosežen s 102 % po količini in 92 % po vrednosti. Povprečni skupni odpadki so bili 12,2 %. Na nedoseganje plana po vrednosti je, kot že navedeno, vplivala proizvodnja kozarcev na H-28.

V. V.

Se nekaj manjših popravil in avtomat IS bo začel proizvajati

Poslovni odbor o poslovanju podjetja v mesecu avgustu

Na sestanku poslovnega odbora so bili navzoči vsi vodje enot združenega dela, odbor za plan in finance, predsedniki svetov združenega dela in predsedniki sindikalnih pododborov.

Rezultati poslovanja so prikazani v posebnem sestavku. Poslovni odbor je pregledal sklepe zadnjega skupnega zasedanja in ugotovil, da so bile zahtevane analize o stroških za kartonsko embalažo predloženi. Ugotovljeno je bilo, da so stroški za kartonsko embalažo že v prvih 7 mesecih nasproti letnemu planu znatno preseženi. Analiza je pokazala, da so gotovi obrati glede stroškov za kartonsko embalažo iznad plana (avtomatska proizvodnja, EE 301). Ostali obrati so v okviru predvidenega plana ali pa celo določen odstotek pod planom.

Stroški so se povečali predvsem zaradi podražitve kartonske embalaže in večje porabe kartonov, zaradi menjave asortimana nasproti planu.

Poslovni odbor je zaključil, da je potrebno do novega plana za leto 1971 točno standardizirati tipe kartonov in prilagoditi kartone paletizaciji. Potrebno je enakomerno mesečno odpisovati stroške kartonske embalaže.

Vodja komercialne je poročal poslovnemu odboru o sestanku s skladiščnimi delavkami. Le-te so prejele manj osebnih dohodkov zaradi nedoseganja plana odvažanja in nalaganja vagonov. Verjetno je nastala napaka v izračunavanju.

Po poročilih o poslovanju podjetja za razdobje januar - avgust, s poudarkom na mesec avgust, je tov. Krsnik nakazal vso problematiko poslovanja.

Poslovni odbor je ugotovil, da je plan meseca avgusta dosežen po predvidenem operativnem planu in da je dovolj naročil, kar je tudi rezultat vselej v Zagrebu.

Vprašanje doseganja plana za izvoz je treba bolj resno jemati, ker tudi v avgustu nismo dosegli operativnega plana izvoza, medtem ko smo dosegli in celo presegli plan po vrednosti na tono izvoženih izdelkov.

Celokupni odpadki so znatno izpod predvidevanj po planu. Ugotovilo se je, da so gotove skupine znatno nad planom odpadka, in to skupine, ki finančno največ prinesejo. Na stroju H-28 je pre-

sežen odstotek odpadka za 3,43 %, na kar vpliva tudi asortiman. V proizvodnji so bili kozarci E-1106 0,05 l, kjer je proizvodnja najbolj problematična. Isto tudi skupina MDBO, kozarci izdelani na podmornici.

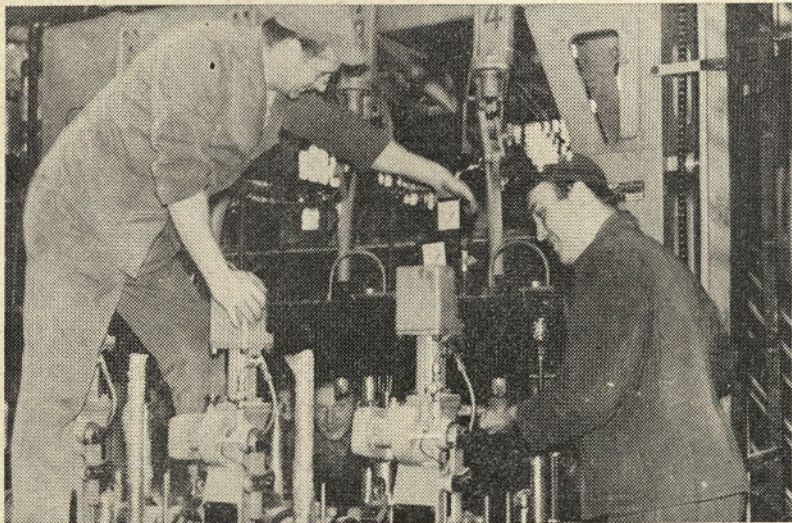
Porast odpadka nastaja predvsem zaradi slabe kadrovske zasedbe strojev.

Poslovni odbor nalaga kadrovske službi, da mora v zimskem času prek Kluba mladih proizvajalcev pripraviti kader za proizvodnjo.

Ugotavlja se, da bo proizvodni plan v mesecu septembru dosežen. Sprejme se zaključek, da se za mesec september izplača vrednost točke po 1,70 din. Eventualna negativna razlika se krije iz rezerve.

Na prihodnjem zasedanju poslovnega odbora se bo obravnavalo korišćenje ostale rezerve plačnega sklada. Predlog pripravi odbor za plan in finance. Priporočila se, da se del sredstev porabi za stanovanjsko gradnjo, dograditev počitniškega doma v Portorožu (v kolikor bi se pokazala potreba), del sredstev namenjen za obratna sredstva, del pa za kritje plač, tako da bi znašala povprečna vrednost točke skozi vse leto 1,60 din. Priporočilo se da delavskemu svetu.

r. r.

Montaža štiri sekcijskega avtomata IS na B. banji. Vse, ki so delali pri tej montaži, je treba pohvaliti

Slovenija v kroniki

1. avgusta 1921 — tudi za Slovenijo izdan zakon o zaščiti države, ki je za vsako komunistično dejavnost določal najstrožje kazni — tudi smrt.

*

6. avgusta 1939 — na Veliki planini pri Kamniku je bila V. dr.

žavna konferenca SKOJ. Na njej so ocenili dosežene rezultate pri preobrazbi SKOJ, ki je štel okrog 9000 članov. Sprejeta je bila resolucija o krepitvi SKOJ v vrstah delavske, kmečke in ženske mladine. Izvolili so nov CK SKOJ z Ivo-Lola Ribarjem na čelu.

Dejavnost v zvezi z izvajanjem varstva pri delu

Organizacije in zasebni delodajalci kot glavni nosilci varstva pri delu so dolžni neposredno izvajati predpise o varstvu pri delu. Del teh nalog izvajajo tudi nadzorni organi, pooblaščen strokovni organi za varstvo pri delu, v zavodu za socialno zavarovanje. Pri tem ugotavljamo, da se zavodi za socialno zavarovanje zlasti pa zbornice še vse premalo vključujejo v to dejavnost, čeprav bi njihova aktivnejša prisotnost na tem področju pomenila znaten prispevek k pospeševanju varstva pri delu. Za stanje nesreč pri delu in obolenosti ter invalidnosti zaradi dela, bi morali biti naši zavodi za socialno zavarovanje mnogo bolj zainteresirani in angažirani, kot je to primer v nekaterih drugih državah. Zavodi za socialno zavar-

upoštevane nekatere pravne osnove varstva pri delu. Pravilniki o varstvu pri delu, npr. niso izčrpno obdelali vseh določb, ki jih predpisujeta prej omenjena zakona. Večina pravilnikov je preveč splošna in premalo konkretno obdeluje nekatere specifičnosti posameznih organizacij. V pravilnikih skoro nikjer niso podrobno obdelane in definirane pravice, dolžnosti in odgovornosti posameznih odgovornih oseb na delu. Opaža se tudi, da ponekod pravilniki o varstvu pri delu že zastarevajo, ker jih sproti ne usklajujejo z novo izdanimi zakonitimi predpisi.

Pri privatnih obrtnikih skoro povsod ugotavljamo, da nimajo pravilno definiranih dolžnosti, ki jih imajo v zvezi z varstvom pri delu

dejavnosti, v gostinstvu in trgovini. S tem v zvezi se ugotavlja, da vodstva takih organizacij zelo slabo poznajo varstveno zakonodajo in problematiko s tem v zvezi.

Naloge organov samoupravljanja, direktorja in drugih vodilnih oseb v organizaciji so nakazane v 62. in 63. členu TZVD. Te naloge in obveznosti pa morajo biti podrobneje prikazane še v splošnem aktu o varstvu pri delu vsake posamezne organizacije.

Na splošno lahko rečemo, da naloge in obveznosti, ki jih imajo samoupravni organi in vodilni kadri, še niso našle pri teh organih tistega posluha in razumevanja kot to nalaga zakon. Ti organi prepuščajo varstveno problematiko vse preveč službam za varstvo pri delu ali pa osebam, ki opravljajo naloge z varstva pri delu poleg svojega drugega dela. Varstvo pri delu je namreč pri samoupravnih organih in vodilnih kadrih še vedno premalo zanimivo in premalo stimulirano. Vzrok za to je iskati tudi v tem, da ti organi zelo slabo poznajo področje varstva pri delu in se morda bolj zamislijo v to problematiko ob večjih nesrečah pri delu in ob kazenskih pregonih zaradi takih nesreč. Spričo take miselnosti se še vedno pogosto pojavljajo primeri, da organizacije določajo za varstvene delavce osebe, ki nimajo ustrezne kvalifikacije za to delo, ali pa za varstveno službo in varstvene delavce organizacijsko podrejujejo neustreznim organom. Po pravici menimo, da dokler ne bodo samoupravni organi in direktorji organizacij v celoti doumeli svojih nalog, ki jih imajo v zvezi z varstvom pri delu, varstvo pri delu ne bo zaživelo v svojem polnem obsegu.

Organi samoupravljanja po enkrat na leto sicer obravnavajo problematiko varstva pri delu, vendar praksa kaže, da se problematika varstva pri delu obdeluje zelo hitro in površno. Na svojih sestankih bi se morali organi samoupravljanja zlasti poglobiti v stanje nesreč pri delu posebno še takrat, kadar te nesreče iz kakršnega koli razloga naraščajo. Vendar takih podrobnih analiz organizacije nikoli ne izdelajo in jih zaradi tega tudi ne morejo predložiti v obravnavo svojim delavskim svetom.

Posebno službo za varstvo pri delu morajo po zakonu imeti tiste organizacije, ki imajo dela in delovna mesta, kjer so nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare večje. V organizacijah, kjer ni takih nevarnosti lahko opravljajo naloge iz varstva pri delu osebe poleg svojega drugega dela. Osebe, ki delajo poklicno v službah za varstvo pri delu morajo imeti višjo ali visoko izobrazbo ustrezne smeri, ustrezno prakso in izpit iz varstva pri delu. Zakon končno dopušča, da več organizacij ustanovi lahko skupno službo za varstvo pri delu, kar je važno zlasti za manjše organizacije, ki same za sebe ne bi mogle vzdržati posebne službe za varstvo pri delu.

Konec letošnjega leta poteče rok, ko bodo morale vse organizacije uskladiti organizacijo službe za varstvo pri delu v pogledu kadrov z določbami zakona. Izgledi za to uskladiitev pa niso najboljši, ker bo tudi ob koncu leta organizacijam še vedno primanjkovalo kvalificiranih varnostnih delavcev.

Po podatkih ob koncu leta 1969 je bilo v organizacijah zaposlenih 570 varnostnih delavcev, ki poklicno delajo v službah za varstvo pri delu. Od tega števila je 30 dipl. ing., 12 ing. I. stopnje, 27 varnostnih ing., 286 študentov višje tehnične varnostne šole v Ljubljani in Zagrebu in 215 z nižjo kvalifikacijo. Iz tega je razvidno da dela v naših organizacijah samo 69 pravilno kvalificiranih strokovnjakov za varstvo pri delu, kar je komaj 12 %.

Naše organizacije potrebujejo danes okrog 600 do 650 poklicnih varnostnih delavcev za varstvo pri delu, to je strokovnjakov z višjo ali visoko šolsko izobrazbo in z opravljenim posebnim izpitom iz varstva pri delu. Pri tem pa niso všteti varnostni delavci, ki opravljajo naloge iz varstva pri delu, poleg drugega dela. Za te delavce ni predpisana posebna izobrazba, pač pa se zahteva, da morajo taki delavci opraviti izpit iz varstva pri delu po posebnem programu. Težko je danes ugotoviti, koliko rabimo takih varnostnih delavcev. V smislu zakonitih določil bi morala imeti vsaka organizacija, ne glede na število zaposlenih določeno osebo, ki opravlja naloge iz varstva pri delu bodi poklicno bodi poleg drugega dela.

(Dalje na 8. strani)

Steklarji pihalci pri svojem delu

vanje se sicer velikokrat pojavljajo v odškodninskih zadevah, ne pojavljajo pa se v vprašanjih, kadar se odloča o predhodnih preventivnih ukrepih, o sanaciji delovnih pogojev in podobno. Tudi gospodarske zbornice do sedaj niso pokazale nobene vidne aktivnosti na področju pospeševanja varstva pri delu.

Organizacije morajo kot nosilci varstva pri delu imeti v svojih splošnih aktih varstva pri delu podrobno določeno, kako se izvaja varstvo pri delu. Organizacije obdelajo in prikažejo to dejavnost v svojih statutih ali pa v posebnih pravilnikih varstva pri delu. Večje organizacije imajo v statutih samo načelno nakazano poglavje o varstvu pri delu, vse drugo pa prikažejo v posebnih pravilnikih o varstvu pri delu. Manjše organizacije pa obdelajo vso dejavnost v zvezi z izvajanjem varstva pri delu v statutu. Pri sestavljanju in izpopolnjevanju svojih aktov o varstvu pri delu so organizacije dolžne upoštevati določbe 60. člena TZVD in določbe 9., 10., 11. in 12. člena republiškega zakona o varstvu pri delu.

Na splošno lahko rečemo, da imajo skoro vse organizacije izdelane splošne akte o varstvu pri delu, vendar pri tem še vedno ugotavljamo razne vsebinske pomanjkljivosti v teh aktih. Skoro pri vseh splošnih aktih organizacij se vidi, da so akti premalo strokovno obdelani, brez ustrezne logične povezave in da so bile v teh aktih o varstvu pri delu zelo slabo

zlasti v pogledu vajencev.

Organizacije so dolžne, da v svojem načrtu za delo in razvoj, v svojem programu za razvoj ali pa v posebnem načrtu predvidijo program ukrepov za varstvo pri delu in da določijo tudi sredstva za zagotavljanje in pospeševanje varstva pri delu.

V organizacijah smo še vedno ugotavljali, da si niso še na jasnem, kaj naj vsebuje in zajame tak program. Prav zaradi tega so ti programi zelo pestri in različni ter ponekod vsebujejo tudi stvari, ki v tak program ne sodijo, kot npr. izdatki za redno vzdrževanje garderobnih in sanitarnih naprav, osebni dohodki oseb, ki vzdržujejo te naprave in podobno.

Večina organizacij ima izdelane enoletne programe in le malo organizacij imajo pripravljene tudi perspektivne programe za daljše obdobje. Še manj pa je takih organizacij, ki bi imele izdelan kompleksen perspektivni program ukrepov. Večina organizacij npr. v svoj program ukrepov ni zajela oziroma predvidela vseh tistih ukrepov, ki bodo potrebni za uskladiitev sedanjega stanja z določbami raznih pravilnikov o varstvu pri delu, ki v svojih prehodnih določbah predvidevajo 1 do triletni uskladiitveni rok.

Ponekod se tudi opaža, da s programi ukrepov organizacije predvidijo preskromna sredstva za vzgojo in izobraževanje iz tvarine varstva pri delu. Take pomanjkljivosti so pogoste zlasti v obrtni

Steklarski mojster BRUNO STRGARŠEK, eden starejše garde steklarjev pri izdelavi vrčev

Dejavnost v zvezi z izvajanjem varstva pri delu

(Nadaljevanje s 7. strani)

Poučevanje in vzgoja naših delavcev iz tvarine varstva pri delu je eden od bistvenih elementov varstva pri delu. Temeljni zakon, kakor tudi republiški zakon o varstvu pri delu posebej poudarjata:

— da je izobraževanje v zvezi z varstvom pri delu sestavni del strokovnega usposabljanja in pouka, kot tudi splošnega izobraževanja;

— da morajo imeti osebe, ki imajo opravka z nalogami varstva pri delu, predpisano strokovno izobrazbo;

— da organizacije poskrbijo, da vsakdo, preden je razporejen na delo, spozna pogoje in nevarnosti dela oziroma ukrepe in sredstva za varstvo pri delu, med zaposlitvijo pa da skrbijo za njegovo vzgojo in izpolnitev znanja s področja varstva pri delu;

— da organizacije poskrbijo, da vzporedno s strokovnim izobraževanjem in izpopolnjevanjem ljudi na delu kot tudi pri pridobivanju strokovnih kvalifikacij s praktičnim delom, vedno vključijo tudi strokovno izobraževanje iz tvarine varstva pri delu;

— da se preverja znanje iz tvarine varstva pri delu, zlasti pri delih, kjer so nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare večje, in

— da delavec, ki nima potrebnega znanja o varstvu pri delu ne sme samostojno opravljati, ne voditi ali nadzorovati del, kjer so nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare večje.

Stanje na področju vzgoje in izobraževanja iz varstva pri delu v naših organizacijah je bilo tudi v preteklem letu še vedno nezadovoljivo. Še vedno je namreč veliko organizacij, ki nimajo izdelanega prej omenjenega postopka in načina vzgoje in izobraževanja ali pa je ta program pomanjkljiv in površen.

Organizacije še vedno rade prepuščajo vzgoje izobraževanja in preverjanje znanja iz tvarine varstva pri delu zavodom za varstvo pri delu, delavskim univerzam, izobraževalnim centrom, industrijskim šolam, dopisnim šolam in podobno. Organizacije pri tem premalo gledajo na to, kakšna je kvaliteta tega izobraževanja, kaj od tega pridobijo delavci in se vse prepogosto zadovoljujejo s tem, da so s prireditvijo seminarjev zadostili zakonskim zahtevam.

Ugotavljamo, da ima vsak zavod ali drugi izobraževalni organ svoj koncept, svoje kriterije in tudi svoj nivo vzgoje izobraževanja. Pogosto dobivamo pritožbe, da omenjene ustanove podajajo tvarino iz varstva pri delu preveč na splošno in se premalo približajo delovnemu mestu oziroma posameznim strokam, kjer se nevarnosti za poškodbe ali obolenja včasih bistveno razlikujejo.

Poučevanje in vzgoja iz varstva pri delu je zelo pomanjkljivo urejena zlasti v našem zasebnem obrtnem sektorju in deloma tudi v gostinstvu. Nekateri občinski organi inšpekcije dela si sicer prizadevajo, da bi se privatni obrtniki vključili v sistem vzgoje in izobraževanja varstva pri delu na sedežih delavskih univerz. Tak poskus bi bilo treba vsekakor podpreti in prenesti tudi na druge občine. Za to vprašanje bi bilo treba vsekakor zainteresirati tudi delavske univerze in društva obrtnikov.

Boljše je urejeno vprašanje izobraževanja in vzgoje iz varstva pri delu v družbenem sektorju, obrti, zlasti v gradbeni obrti, kjer precej skrbijo za izpopolnjevanje znanja iz varstva pri delu. Tako v privatnem kot tudi v zasebnem sektorju obrti se malo pazi na to, da bi se delavci sistematično uvažali v delo in da bi se kasneje med delom dopolnjevali v njihovem znanju iz varstva pri delu.

PREDLOGI REPUBLIŠKEGA INŠPEKTORATA DELA

Glede na ugotovljeno stanje varstva pri delu ter ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti v izvajanju predpisov varstva pri delu, je treba za izboljšanje tega varstva podvzeti naslednje:

1. Dosedanji pregledi organizacij so pokazali, da pomanjkanje kriterijev za delovna mesta s povečano nevarnostjo za poškodbe in obolenja povzroča organom inšpekcij dela pri nadzorstvu občutne težave. Zato je nujno za delovna mesta s posebnimi delovnimi pogoji določiti kriterije in poredovati, da se to uredi s predpisom. Prav tako je potrebno, da republiški sekretariat za zdravstvo izda pravilnik o načinu in postopku za opravljanje zdravniških pregledov po 35. členu zakona o varstvu pri delu.

2. Organi inšpekcije dela bodo morali poostri nadzorstvo in skrbeti za večjo strokovnost in zakonitost pri uporabi predpisov s področja varstva pri delu.

3. Na področju zdravstvenega varstva so potrebni izvršilni predpisi po 5. členu republiškega zakona o varstvu pri delu, s katerim bi se uredilo, kaj se smatra za prehod na drugo delo oziroma kaj se šteje, da je delavec prešel na drugo delo po prvem odstavku 5. člena navedenega zakona in katere bolezni je šteti za hujše bolezni v smislu prvega odstavka 5. člena navedenega zakona. V obeh primerih je obvezen zdravniški pregled. Nadalje je potrebno z republiškim predpisom določiti opremo oziroma sredstva za prvo pomoč v omaricah prve pomoči tako, da bo vsebina omaric standardizirana. Sicer je določena vsebina omaric oziroma njih oprema prepuščena posameznim zdravstvenim zavodom ali zdravnikom.

čepav ni bilo težjih posledic, zlasti tam, kjer se ugotovi prekomeren porast pogostosti in resnosti nesreč. Tu je opraviti tudi kontrolne preglede ali take organizacije odpravljajo nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki so neposreden ali posreden vzrok nesreč.

7. Organi inšpekcije dela morajo prvenstveno opraviti preiskave vseh smrtnih, hujših in kolektivnih nesreč pri delu. Dejavnost pregledov morajo usmeriti predvsem v organizacije, kjer je ugotovljen prekomeren porast pogostosti nesreč v preteklem razdobju. Na podlagi ugotovitev vzrokov stanja je v sodelovanju z organi organizacije izdelati ustrezne preventivne ukrepe. Šele ko opravijo te naloge lahko vršijo ostale preglede in druga opravila.

8. Prav tako bi se morali tudi zavodi za socialno zavarovanje bolj aktivno pojavljati v pre-

ven-

Odnašalec izgotovljenih steklenih izdelkov. Ti izdelki morajo še v hladilno peč

4. Za izboljšanje posebnega varstva žensk sta potrebna dva ukrepa:

— zaostriti kriterije za odobravanje nočnega dela žensk in izdati soglasje le ob pogojih, ki jih predvideva 54. člen TZDR. Zakon dovoljuje razporeditev delavk na nočno delo razen v izjemnih, občasnih primerih le, če »to terjajo posebno resne družbene, ekonomske, socialne ali podobne okoliščine.« To zahtevo zakona bi morali upoštevati razen same organizacije vsi organi, ki soodločajo o uvedbi nočnega dela žensk;

— med posebne pogoje za zaposlitev žensk pri nočnem delu je predpisati tudi obvezen predhodni zdravniški pregled. S tem ukrepom bi dosegli, da bi bila pripuščena k nočnemu delu tista delavka, ki izpolnjuje ne le pogoje po 53. členu TZDR, ampak jim tudi delo na določenih delovnih mestih v nočnih pogojih ne more povzročiti škodljivih posledic z ozirom na njihove psihofizične posebnosti. To prakso že izvajajo organizacije tekstilne industrije, kjer je nočno delo žensk najbolj razširjeno.

5. Organi inšpekcije dela se morajo pri pregledih bolj angažirati na vprašanjih invalidov dela (zaščita invalidnih delavcev, njihova pravilna zaposlitev in drugo).

6. Spričo porasta nesreč pri delu morajo organi inšpekcije dela v okviru danih pooblastil poostreno ukrepati v primerih kršitev varnostnih ukrepov in normativov,

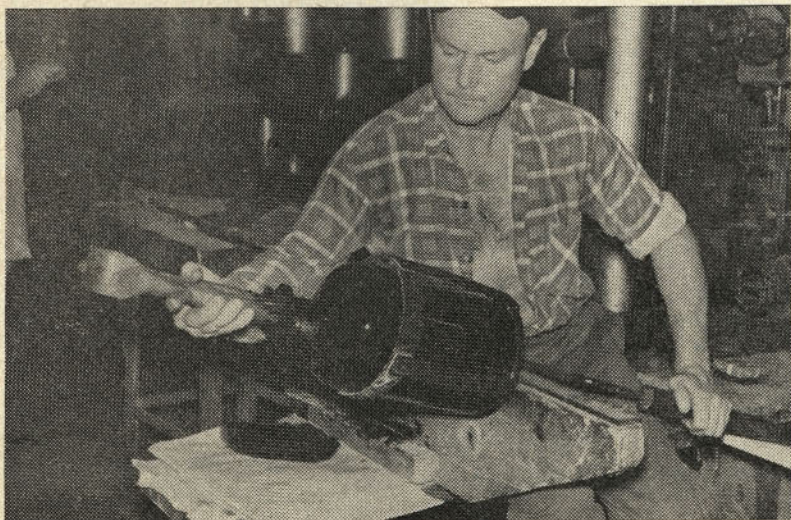
tivni dejavnosti varstva pri delu. S podrobnejšimi analizami nesreč po posameznih panogah ali po ožjih posameznih področjih naj bi zavodi za socialno zavarovanje opozarjali delovne organizacije na izsledke takih analiz in na opustitve in pomanjkljivosti, ki so bile s tem v zvezi. S tem bi bilo tudi mnogo pomagano organom inšpekcije dela pri njihovem preventivnem ukrepanju.

9. Delovne organizacije naj bi revidirale svoje pravilnike o varstvu pri delu in druge splošne akte o varstvu pri delu in jih uskladile z vsemi pravnimi osnovami o varstvu pri delu, ker se je v večini primerov pokazalo, da so ti akti pravno zelo slabo obdelani in dokumentirani. Razen tega je potrebno, da se splošni akti o varstvu pri delu v delovnih organizacijah dopolnijo z ustreznimi določbami novih predpisov o varstvu pri delu.

10. Ker konec leta 1970 poteče skrajni rok za usklajitev organizacije služb za varstvo pri delu z določbami temeljnega in republiškega zakona o varstvu pri delu, morajo delovne organizacije takoj ukrepati, da bi se do konca letošnjega leta izvedla pravočasno predpisana usklajitev.

S tem v zvezi morajo osebe, ki poklicno delajo v službah za varstvo pri delu kot kvalificirani varnostni delavci ali pa ki te naloge opravljajo poleg drugega dela,

(Dalje na 9. strani)

Steklar Kelner Franc pri izdelavi grla na steklenici

Dejavnost v zvezi z izvajanjem varstva pri delu

(Nadaljevanje z 8. strani)

opraviti do kraja letošnjega leta poseben strokovni izpit iz varstva pri delu.

11. Izdelati je treba profile in učne načrte za vse vrste in ravni naših šol, da bi se s tem moglo čimprej uvesti predmet iz varstva pri delu v vse naše šole, kot to zahteva 10. člen temeljnega zakona o varstvu pri delu.

12. Nujno potrebno je, da se izdela enoten postopek in način vzgoje, izobraževanja in preverjanja znanja iz varstva pri delu za osebe na delovnem mestu. Tak postopek in način oziroma program vzgoje ne bi smel biti preveč splošen in bi se moral čimbolj približati delovnemu mestu oseb na delu.

13. Na podlagi tako izdelanega enotnega programa vzgoje in izobraževanja naj bi vsaka delovna organizacija pripravila in izdela svoj postopek in način vzgoje in ga prilagodila svojim specifičnim potrebam.

14. Delavske univerze in skupnosti obrtnikov v posameznih krajih se morajo bolj aktivno in konkretno angažirati v pomoči malim obrtnim organizacijam in zasebnikom v vzgoji in izobraževanju iz varstva pri delu.

15. Z ozirom na to, da ima učni program višje tehnične varnostne šole v Zagrebu po naših ugotovitvah premalo tehničnih predmetov, je nujno potrebno priti z vodstvom te šole v kontakt in jo opozoriti, da absolventi te šole nimajo zadostnega tehničnega znanja in da bo to samo v škodo študentom te šole, med katerimi jih je tudi precej iz naše republike.

16. Nujno je potrebno revidirati pravilnik o periodičnih preizkusih delovnih priprav ter o periodičnih preiskavah kemijskih in bioloških škodljivosti in mikroklimi iz leta 1967, ker tega pravilnika ni mogoče izvajati zaradi prevelikega obsega delovnih priprav in naprav, ki jih morajo po tem predpisu preizkušati pooblaščen strokovni zavodi za varstvo pri delu.

17. Čim prej je treba rešiti vprašanje nadaljnje obstoja in dela nitratnih kopeli v delovni organizaciji IMPOL v Slovenski Bistrici. To vprašanje je bilo načeto že več kot pred enim letom.

18. Za naše ladjedelništvo v Primorju je nujno potrebno čim prej rešiti vprašanje glede lokacije te dejavnosti ob naši obali, da bi ta panoga lahko pričela z obnovami in sanacijami izredno zastarelih objektov in naprav.

19. S področja predpisov o električnem toku je treba urediti status S-komisije v Zagrebu v zvezi z določbami temeljnega zakona o varstvu pri delu in republiškega zakona o varstvu pri delu, glede pooblastila, ki bi ga morala imeti S-komisija ali druga ustanova za področje S-naprav. Prav tako je treba rešiti vprašanje, kje naj se usposablja delavci električarji za dela na S-napravah in kdo naj izda takim delavcem potrdilo o usposobljenosti za delo na S-napravah.

20. Glede nadzora nad delovnimi pogoji pri uporabi vnetljivih snovi je treba jasneje opredeliti razmejitve med organi inšpekcije dela in organi za notranje zadeve, da bi se s tem preprečila dvotirnost pri nadzoru delovnih pogojev.

21. Zaradi izredne zastarelosti veljavnega pravilnika o varstvu pri delu na ladjah je nujno potrebno, da se ta pravilnik revidira in dopolni.

22. Uvesti je treba sistem kontrole nad trgovsko mrežo, ki nabavlja in prodaja delovne priprave in naprave, ter sredstva za osebno varstvo.

23. Zdravstvena služba bi morala čim prej opraviti specialistične preglede vseh tistih delavcev, ki so izpostavljeni prevelikemu ropotu in vibraciji ali preveliki zaprašenosti in zaplinjenosti v delovnih prostorih, da bi se na ta način lažje ukrepalo v primeru potrebe.

24. Še vedno menimo, da bi bilo treba nad delom zavodov uvesti ustrezno kontrolo, ki naj bi ugotavljala, ali zavodi delajo v skladu z danimi pooblastili in ali so njihove javne listine izdane po veljavnih predpisih.

25. S tem v zvezi je treba izvesti revizijo vseh izdanih pooblastil zavodom, ker se je pokazalo, da so ta pooblastila na nekaterih mestih premalo precizna.

26. Vsi strokovnjaki zavodov, ki se poklicno ukvarjajo z varstvom pri delu, ali pa ki te naloge opravljajo poleg drugega dela, morajo do konca leta 1970 opraviti predpisani strokovni izpit iz varstva pri delu.

27. Vsi zavodi za varstvo pri delu kot tudi zdravstveni zavodi za varstvo pri delu, ki se bavijo z varstvom pri delu, morajo ustanoviti in stalno vzdrževati svoje študijske objekte, kjer bodo opravljali znanstvene preiskave ter spremljali domače in tuje dosežke na področju varstva pri delu.

Zavodi za varstvo pri delu bi morali tudi bolj vestno skrbeti za publicistično in propagandno dejavnost s področja varstva pri de-

lu, da bi bil na ta način sproti obveščen in seznanjen z novostmi čim širši krog delavcev v delovnih organizacijah.

28. Zavodi za varstvo pri delu bi se morali bolj vestno in odgovorno vključevati v sistem izobraževanja, izpopolnjevanja in preverjanja znanja iz varine varstva pri delu. S tem v zvezi bi se morali posamezni zavodi bolj samoiniciativno povezovati tudi z drugimi zavodi.

29. Zaostri je treba tudi odgovornost zavodov za opravljanje svojega dela in dati organizacijam možnost pritožbe v primerih, če so bile storitve slabo opravljene.

30. Nujno je potrebno rešiti tudi vprašanje zmernejšega zaračunavanja zavodov za opravljene storitve. Računi bi morali sloneti na jasnejših osnovah, ki bi bile delovnim organizacijam in vsakemu primeru lahko razumljive.

Ugotovitve republiškega inšpektorata za delo

Še tako povečana produkcija je neracionalna, če ogroža zdravje proizvajalcev

V političnih ciljih in nalogah, ki so jih slovenski sindikati sprejeli (na svoji drugi konferenci junija letos), je med drugim zapisano: »Sindikati se zavzemajo za bolj uskladen urejevanje pravic iz dela v zvezi z delovnim časom, nadurami, nočnim delom, poskusnim delom, letnimi dopusti ipd.« V tem je na vsak način všteto tudi varstvo pri delu, ki ga marsikje zaradi tehnokratske prakse in zahtev po večji produktivnosti zelo zanemarjajo. To je pogostokrat že tako — slepo in nestrokovno — da se velikokrat ne razlikuje od kaznivih dejanj; ljudi obravnavajo kot predmete.

O tem je v navedenih političnih ciljih in nalogah natančno zapisano še naslednje:

»Večja poslovnost in racionalnost ne smeta povzročiti, da bi zanemarjali skrb in odgovornost za ustrezne delovne razmere in da ne bi izpopolnjevali sodobnih oblik varstva pri delu. Zavzemati se je treba za klasične in za novejšje oblike zdravstvenega varstva, s katerimi se lahko borimo proti tistim novim poškodbam, ki nastajajo v sodobnem delovnem procesu. Zanemarjanje varstva pri delu (od pomanjkljivih zaščitnih naprav do nezadostnih napotkov delavcu, kako se mora sam zaščititi) je neposlovno in neracionalno, obenem pa vzrok nezadovoljivega človekovega položaja glede na socialno varnost. Negativne posledice se kažejo v pretiranih zahtevah za benificirano delovno dobo, za predčasno upokojevanje zaradi invalidnosti itd. Take — večinoma utemeljene zahteve — niso objektivna nujna, marveč posledica kratkovidne politike in pomanjkljivega družbenega nadzora. V končni posledici so za družbo večje breme kot pravočasna intervencija. Zato si sindikati zastavljajo za nalogu skrb za dosledno varstvo pri delu, za izpopolnjevanje tehnično varnostnih in drugih delovnih razmer in za takšno organizacijo

zdravstvene službe, ki bo v celoti prilagojena novim zahtevam delovnega procesa.«

Z drugimi besedami: Sindikati so si zastavili za cilj tak standard in take delovne razmere, da bi bil naš delovni človek zdrav in sposoben čim dalje delati sebi v korist. Tu pa je med poglavitnimi nalogami tudi primerna skrb za ustrezno varstvo pri delu. Prav o

teh vprašanjih je že in še bo na svojih prihodnjih sejah razpravljala komisija republiškega sveta ZSS za življenjske in delovne pogoje. Gre za razčiščevanje vrste vprašanj, ki jih najbolj ilustrirajo nekateri nezavidni podatki iz poročila republiškega inšpektorata za delo o stanju in problemih varstva pri delu.

NOVE OBVEZNOSTI ZARADI POŽARA

Zvezna ljudska skupščina je sprejela nov predpis o obveznostih občin, delovnih organizacij in posameznih občanov v zvezi z zaščito pred požarom. Tako morajo imeti danes delovne organizacije obvezno tudi svojo gasilsko skupino ali pa se morajo povezati z drugo delovno organizacijo ali gasilsko skupino občinske skupščine za odvrnitev požarov. Delovne organizacije in druge družbene skupnosti morajo na osnovi tega zakona sprejeti plan zaščite zoper požar, v katerem mora biti vsebovano vse tisto, kar je najprimernejše, da se v primeru požara čim aktivneje in hitreje nastanek požara pogasi. Ravno tako je podana obveznost tudi za vsakega posameznika, občana ali člana delovne skupnosti, da se seznani s sredstvi gašenja požara. Po tem predpisu ima vsak državljan dolžnost, da v primeru nastanka požara aktivno sodeluje pri njegovi pogasitvi ali omejitvi. Vsekakor pa ima oseba, ki sodeluje pri gašenju požara ali reševanju ljudi in imovine, za ta čas pravico do osebnega dohodka oziroma pravico za izgubljen za-

služek zaradi odsotnosti z dela ne glede na to, kje je pomagal pri gašenju požara. Ravno tako se tudi vsem tistim organizacijam nadomesti škoda, ki so sodelovale pri gašenju požara, reševanju ljudi ali imovine in so zaradi tega pretrpele škodo na svoji imovini.

Predpis je sicer splošnega značaja in bodo s tem v zvezi posamezne republike še natančneje uredile to zaščito. Vsekakor bo z republiškim predpisom naložena posebna obveznost tudi delovnim organizacijam, s tem v zvezi tudi članom delovne organizacije, v prvi vrsti pa to, da se bodo strokovno usposobili za ravnanje z ustrezajočimi aparati v primeru nastanka požara. Pri vsem tem lahko trdimo, da ta predpis za našo delovno organizacijo ni čisto nov, saj smo že preko kolektivno izvršilnih organov sprejeli ustrezajoče sklepe glede zaščite. Izkušnje, ki smo jih imeli v preteklosti, so nam pokazale, da je tej vsebini in obliki dela obvezno treba posvetiti še večjo in posebno pozornost, če hočemo našo delovno organizacijo obvarovati večje premoženjske škode.

POSLOVNI USPEHI DELOVNIH ORGANIZACIJ NA OBMOČJU OBČINE HRASTNIK V PRVEM POLLETJU 1970

Delovne organizacije v Hrastniku so v primerjavi s prvim polletjem 1969 dosegle ugodno povečanje poslovnega uspeha. Primerjava obračunanega poslovnega uspeha po polletnem obračunu kaže sicer zmanjšanje celotnega dohodka in dohodka, če ga avtomatično primerjamo, ker zajema obračun v podatkih za leto 1969 tudi neplačano realizacijo po stanju 31. 12. 1968. V kolikor pa rezultat lanskega polletja korigiramo, je doseženo približno povečanje celotnega dohodka z indeksom 120, dohodka pa z indeksom 123.

Podatki kažejo ugodno povečanje celotnega dohodka, ki temelji deloma na povečanju proizvodnje v steklarni, tovarni kemičnih izdelkov, »Sijaju«, gradbenemu podjetju, komunalno obrtnem podjetju, deloma na zvišanju cen pri rudniku za 10 %, pri steklarni za okoli 8 %, močnejše pa vsekakor pri gradbeništvu, več ali manj pa brez dvoma tudi pri drugih delovnih organizacijah. Deloma je povečanje realizacije posledica sprememb v zalogah nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov, ki so lani v prvem polletju naraščale, letos pa so se zmanjšale, če oboje primerjamo z začetkom leta.

Povečanje proizvodnje ne izvira iz povečanja kapacitet, ampak iz boljšega izkoriščanja kapacitet, deloma iz večjega števila zaposlenih, deloma pa iz povečane produktivnosti.

Dohodek se je bolj povečal kakor celotni dohodek, kar pomeni, da je bilo na enoto porabljenih sredstev doseženega več celotnega dohodka kot lani v prvem polletju. To naj bi pomenilo izboljšanje ekonomičnosti, vendar ni mogoče ugotavljati, ali je rezultat spremenjenih razmerij med cenami, ali pa je odraz racionalnejšega poslovanja.

Ostanek dohodka se je bistveno povečal celo v primerjavi z nekorrigiranim ostankom dohodka v lanskem prvem polletju, kar pomeni, da se osebni dohodki niso močno povečali, vsekakor pa manj kot so narasli življenjski stroški. Tako so realni osebni dohodki v povprečju ostali približno na lanskem ravni.

Kvaliteta doseženega poslovnega uspeha posamezne delovne organizacije kaže, kar lahko sklepamo iz relativnih podatkov, da se je celotni dohodek pri steklarni povečal, če primerjamo bazni indeks na korigirano osnovo, in znaša 120, dohodek pa 129. Pri kemični tovarni — celotni dohodek 111, dohodek pa 108, pri kmetijski zadrugi — celotni dohodek 114, dohodek 111, pri splošnem gradbenem podjetju — celotni dohodek 160, dohodek 156, pri splošnem trgovskem podjetju — celotni dohodek 113, dohodek 121, pri gostinskem podjetju — celotni dohodek 100, dohodek 105, pri »Sijaju« — celotni dohodek 157, dohodek 136, pri brivnicah — celotni dohodek 120, dohodek 129, pri komunalno obrtnem podjetju pa celotni dohodek 139, dohodek pa 113.

Od navedenih delovnih organizacij se je delež dohodka v celotnem dohodku znižal pri treh organizacijah, delež ostanka dohodka v dohodku pa se je znižal pri

dveh organizacijah. To pomeni, da imamo pri več ko dveh tretjinah podjetij pozitivne tendence.

Po polletnih obračunih se kaže izboljšanje delitvenega razmerja v delitvi dohodka med gospodar-

Zaupanje v dogovor

Predstavniki družbeno političnih organizacij spodnjega dela Hrastnika, odborniki istega področja, kmetijski proizvajalci in isti predstavniki iz Praprotnega so se sestali 27. septembra skupaj s predstavniki TE Trbovlje II., Cementarne Trbovlje, Tovarne kemičnih izdelkov in našega podjetja. Navzoči so bili tudi nekateri drugi občani s teh področij. Namen sestanka je bil dogovor o problematiki onesnaževanja ozračja vegetacije kmetijskih pridelkov, predvsem pa ogrožanje zdravja ljudi na tem področju.

Zaradi SO₂ in saj je ogroženo zdravje ljudi, uničuje se favna in flora, so podčrtali na sestanku. O tem razpravljajo in analizirajo, ljudje pa trpijo, ker ni dokončnih rešitev. Zaradi SO₂ je življenje nezno, vse je požgano, ne zahtevamo odškodnine, iščemo zagotovilo, da nam ne bodo uničevali zdravja in rastlinstva, so podčrtali občani.

Dosedanje meritve so pokazale, da je koncentracija SO₂ odvisna od vremenskih prilik. Zaradi prekomernega onesnaževanja zraka v tem delu Hrastnika je vprašanje realizacije urbanističnega programa, saj so posledice delovanja onesnaženega zraka poznajo tudi na hišah, porajajo pa se tudi socialni problemi, kjer je kmetijstvo uničeno. »Če se ne najde rešitve, bomo iskali zaščito zakonitosti pri predsedstvu skupščine SRS in ustavnem sodišču Jugoslavije«, je povedal predsednik krajevne organizacije SZDL Spodnji Hrastnik.

Prizadeti so ugotovili, da do tega problema verjetno ne bi prišlo, če bi bil dimnik nove TE II zgrajen na višji koti, kar bi omogočilo večje razprševanje škodljivega plina in saj. Hidrometeorološki zavod Slovenije bo po naročilu Skupščine občine Hrastnik (delovne organizacije pa bodo skupaj z gospodarsko zbornico zagotovile potrebna sredstva) izdelal analize in meritve ter predloge za reševanje tega problema. Ta naloga naj bi bila opravljena v osemnajstih mesecih. Trenutna rešitev onesnaženja zraka ni mogoča, saj stanje naprave za lovljenje škodljivih plinov 5 milijard starih dinarjev, letno vzdrževanje pa staro milijardo. Predstavniki TE Trbovlje se je obvezal, da bodo izplačali škodo, ki jo bo ugotovila medobčinska komisija.

Sestanek je potekal v dokaj živahnem ozračju, glede na ves potek pa lahko zaključimo, da se stanje ne bo popravilo v nekaj dneh, smatramo pa, da je naloga krajevne skupnosti, SZDL, odbornikov, predvsem pa upravnih organov občinske skupščine da delajo vztrajno na tem zaradi dosedanjih izkušenj, da se ne bi vsa stvar ponovno zavlačevala.

stvom in družbo v korist gospodarskih organizacij. Ta sprememba pa ni posledica zmanjšanja dajatev, temveč je rezultat notranje delitve, ker povečanega dohodka, doseženega na račun večje produktivnosti, niso razporedili na osebne dohodke, ki so visoko obdavčeni. Iz tega se nazorno vidi, kako lahko delovne organizacije same vplivajo na delitveno razmerje med njimi in družbo. Omeniti pa je treba, da bi bil ostanek dohodka še večji, če bi delovne organizacije zvišale stopnjo amortizacije.

Glede likvidnosti lahko ugotovimo, da se težave niso zmanjšale. Na primer tovarna kemičnih izdelkov ima sedaj precejšnje težave z likvidnostjo. Na splošno pa lahko ugotavljamo, da so letos še

bolj kot v preteklem letu naša podjetja kreditor poslovnih partnerjev zunaj občine. Obveznosti do dobaviteljev in kupcev predstavljajo komaj 50 % nasproti terjatvam. Zaloge v gospodarstvu niso problematične. Povečale so se zaloge materiala in zmanjšale zaloge proizvodov.

V I. polletju 1970 na območju občine ni nobena delovna organizacija poslovala z izgubo. V preteklem letu je prikazala izgubo v tem obdobju kmetijska zadruga, ki letos prav tako nima izgube.

Po zbirnih podatkih periodičnih obračunov znaša povečanje izplačanih osebnih dohodkov v primerjavi z lanskim I. polletjem 12 %, po podatkih statistike na RAD obrazcih pa 11,4 %.

I. R.

STEKLARNA HRASTNIK Delavski svet

Hrastnik, dne 18. 9. 1970.

Na podlagi sklepa Delavskega sveta na zasedanju dne 14. 9. 1970, sklepa odbora za razmerja iz združenega dela in kadre z dne 18. 9. 1970, v zvezi z izvrševanjem organizacije podjetja in spoštovanja določil o dolžnostih članov delovne skupnosti iz razmerja do dela, do varstva pri delu, do požarne varnosti, do urejenosti razmerij iz naslova dela izdajam naslednjo

OKROŽNICO

1. V zadnjem času se opaža, da člani delovne skupnosti ob prihodu na delo, med delom in ob prenehanju dela zapuščajo tovarniške prostore ne pri zato določenih izhodih, glavnem vratarju, temveč tudi pri vseh ostalih možnih nedovoljenih izhodih, kakor pri spodnjem vratarju, po industrijskem tiru, skozi skladišče gotovih izdelkov, pri strojni in kisikarni.

Taki nekontrolirani izhodi, poleg tega, da omogočajo tudi protipravne prenose stvari, ki so družbena lastnina, predstavljajo nevarnost glede požara, varstva pri delu in drugih oblik. Člani so bili že večkrat obveščeni prek okrožnic in glasila »Steklar« ali na zato organiziranih sestankih, vendar nekateri člani nikakor nočejo razumeti, da morajo v času dela postopati po določenih pravilnikih o delovnih razmerjih in sklepih samoupravnih organov. S tem v zvezi se izdaja ponovna okrožnica, s katero se obveščajo:

- vsi vodje organizacij združenega dela
- vratarji
- dežurni gasilci
- nočni čuvaj
- splošna služba
- kadrovska pravna služba

da so odgovorni in dolžni, da v svoji organizacijski enoti preprečijo take izhode.

Člani se s tem obvestijo prek oglasne deske in glasila »Steklar«.

2. Vodje organizacij združenega dela so dolžni, da ob prihodu na delo in prenehanju dela in med delom izrecno pazijo na člane svoje organizacijske enote, da ne postopajo proti določilom te okrožnice.

Dežurni gasilci, spodnji vratar, nočni čuvaj so dolžni, da vršijo kontrolo izhodov, ki niso predvideni za zapuščanje prostorov podjetja.

Vsi navedeni so dolžni o nekontroliranih izhodih posameznih članov voditi evidenco in jo na zahtevo direktorja podjetja, predsednika odbora za izrekanje ukrepov in predsednika odbora za razmerja iz združenega dela in kadre tudi pokazati, tako da se bo lahko uvedel ustrezajoči postopek zaradi kršitve delovne dolžnosti.

3. Okrožnica ima značaj organizacijskega ukrepa, ki je namenjen večji varnosti za podjetje in v korist vseh članov delovne skupnosti.

Direktor podjetja:
Jože Klanšek
Predsednik delavskega sveta:
Franjo Krsnik
Predsednik odbora za razmerja in kadre:
dipl. pravnik Viktor Sušin

KAKO NAJ SE BORIMO PROTI POŽARU?

Ogenj ima v svojem razdiralnem delovanju dva važna faktorja, in sicer: nepričakovan pojav požara in hitrost širjenja. Zardi tega je nujno, da s pravočasnimi ukrepi onemogočimo njegov pojav, oziroma da s hitro in dobro opremljeno in izvežbano gasilsko enoto preprečimo razširitev požara. »Ni enakih požarov« je

da se moramo izobraževati in praktično vežbati.

Intenzivno proučevanje lastnega požarnega okoliša na delovnem mestu in doma je prvi pogoj za uspešno borbo proti požaru. Dobro moramo poznati vse podrobnosti o vodnih razmerah, tako glede hidrantov in drugih odzvališč vode v letnem in zim-

je ta največkrat edino sredstvo za gašenje, v ostalih primerih je spet glavni sestavni del kot npr. pri gašenju s peno ali meglo. Tudi najbolj opremljena in dobro izvežbana enota je na požarišču brez moči, če nima zadostnih količin vode za gašenje. Vodo lahko dovajamo z motornimi brizgalnicami, lahko z avtociisternami, vendar voda v avtociisternah je pri večjih požarih le izhod v sili, ker so te količine za gašenje premajhne. Potrebno je, da je voda za gašenje že vnaprej v odgovorjajočih količinah in primerni razdalji od tovarne. Mi smo danes opremljeni z močno brizgalno in sodobno tehnično opremo, ker je to v skladu s povečanjem požarne varnosti in gradnje številnih objektov. Medtem pa pozabljam, da povečana nevarnost zahteva večje količine vode. Skladišče stekla, ki smo ga pravkar zgradili, zahteva tudi sodobno opremo; tu so mišljeni javljalci požara, ročni gasilni aparati, za vse to je predvideno, le oskrba z vodo je bolj šibka, ker voda iz hidrantov ne dosega takšne pršine, postavitev motorne brizgalne in napeljava gasilskih cevi pa zahteva določen čas, ki je za takšne razmere oz. materiale predolg. Na prvi znak javljalca požara bi dežurni gasilec ali kdo drug že moral imeti na ročniku vodo, da lahko intervenira, ker vsaka minuta je predragocena in nam lahko do prihoda gasilcev in vode vzplameni celo nadstropje.

Koliko naj bi znašale skupne količine vode za gašenje na podlagi množine toplote, ki je nastala zaradi požara, je težko izračunati. Če bi skušali izračunati potrebne količine vode na podlagi množine toplote, ki se razvije pri

povzroči pokanje betonske plošče zgoraj.

Potrebne količine vode izračunamo, če pomnožimo število predvidenih vodnih curkov s količino vode, ki izteče skozi ustnik ročnika v določenem času. Računati je treba s površino, ki jo bo treba gasiti s 3 napadalnimi skupinami, od katerih vsaka ima premer ustja ročnika $\varnothing 12$ in na ustniku pritisk 4 atm. Potrebovali bi $200 \text{ l/m} \times 3 \text{ skupine} = 600 \text{ l/m} \times 60 \text{ min} = 36.000$ litrov vode na uro, če bi gašenje trajalo samo eno uro. Razumljivo je, da pri nas moramo računati na daljši čas trajanja požara, zato tudi na večje količine vode, računati moramo še na zavarovanje sesednjih objektov in večkrat po 3 skupine oz. curke. Črpališča vode za gasilske namene so najboljše tista, ki niso v zvezi z vodovodno mrežo, kot so na primer bazeni, rezervarji, cisterne, reke, čisti potok (naš potok ne pride v poštev), kanal, vodnjak, če je količina vode tolikšna, da ne pride do pomanjkanja med gašenjem.

Črpališča morajo ustrezati naslednjim pogojem:

Voda mora biti toliko čista, da nečistoča ne uhaaja pri črpanju v brizgalno in jo zamaši ali celo pokvari.

Dostop do črpališča vode mora biti vedno dobro vzdrževan v letnem in zimskem času. Pot naj bo dovolj široka in trdna, najmanj pa 3 m široka in do 10 ton nosilnosti. Mesto za odvzem vode naj bo čim bližje vodi, ker sesalna višina, to je višinska razlika med sesalno odprtino motorne brizgalne in gladino vode, ter dolžina sesalnih cevi znatno vpliva na zmogljivost črpalke. Čim višja je sesalna višina in čim daljša je sesalna cev, tem manjša je količina vode, ki jo more oddati motorna črpalka. Znano je, da pri naših črpalkah teče voda v sesalne cevi pri višini največ 8,5 m. Ker pa iz prakse vemo, da ne moremo računati na vse najboljše pogoje (brezhibnost vakuum črpalke, popolno neprodušne sesalne cevi, ugoden barometriški tlak), je največja praktična sesalna višina 7,5 m. Za morebitni nižji vodostaj Save, kot je običajno, odštejemo še 0,5 m, tako da je največja sesalna višina 7 m.

Že prej sem omenil, da je za uspešno gašenje zelo pomemben taktičen plan obrambe in napada posemeznega objekta ali celo tovarne. To je zelo pomembno zato, ker se da na podlagi propozicije o nastanku in širjenju požara predvideti ukrepe, ki so za začetek intervencije najvažnejši, da se požar pravočasno in smotrno zajezi in da se na organiziran način izvrši reševanje ljudi, dragocenih predmetov, strojev, polizdelkov in izdelkov. Načrt obrambe in napad ima dva dela: situacijski in operativni.

Situacijski načrt naj pojasni: Lokacijo in namen objekta, za katerega bo izdelan načrt, in za bližnje objekte, ki jih bo treba braniti pred izžarevajočo vročino, plameni in iskrami.

Gradbeno tehnične podatke za objekt, za katerega bo izdelan načrt, višina in dolžina zgradbe. To je važen podatek za izdelavo plana (Dalje na 12. strani)

Gasilska tekmovalna ekipa steklarne Hrastnik

star izrek, pa vendar resničen. Če bo to gasilec ali delavec, predelavec v obratu kot posameznik z dovolj tehničnega znanja in naravne inteligence upošteval, bo obvladal nastalo situacijo, ki ne more biti nikjer vnaprej predvidena.

Ker pri požaru največkrat nastopajo gasilci, si oglejmo, kakšen mora biti v gasilski intervenciji. Najprej mora biti psihološko in fizično pripravljen za intervencijo, ker delo na požarišču terja vedno velike fizične napore. Mora biti hladnokrven in samoiniciativen, da bi imeli ljudje, ki so ogroženi, oziroma če je ogroženo njih imetje, vanj čimveč zaupanja v skorajšnjo rešitev. Gasilec ali delavec mora imeti dovolj praktičnega znanja, ker mora na ogroženih mestih največkrat sam odločati o ukrepih, ki so za nadaljni razvoj požara ali reševanje bistvenega pomena. Široka potrošnja elektrike in vnetljivih tekočin poveča nevarnost ne samo v industriji, gospodarstvu, prometu, temveč tudi v gospodinjstvu. Vse te nevarnosti moramo poznati; poznati moramo vse načine gašenja raznovrstnih snovi in predmetov. Seznanjeni moramo biti sproti o specialnih napravah: plinskih, električnih in strojnih, kako jih je treba izklopiti, da se prepreči nevarnost za življenje in požar. Dober gasilec mora razumeti sile narave in sestavine posameznih snovi, gorljivih tekočin in plinov, mora imeti dovolj znanja iz fizike in kemije. Poznati mora zakon hidravlike, znati mora čitati načrte zgradb in drugih konstrukcij, da se bo znašel, v katerih pogojih se lahko ogenj hitro prenese na sosednje objekte, prostore in kateri deli zgradbe in konstrukcije so najbolj ogroženi zaradi zrušitve. Polg tega je treba veliko vedeti o tehniki gašenja požarov in reševanja ljudi. Iz vsega tega lahko sklepamo,

skem času, poznati vse zgradbe, kjer se zadržuje ali prebiva večje število ljudi. Vedeti moramo, kje so trafo postaje, skladišča stekla ali skladišča drugih nevarnih snovi. Vedeti moramo, kam, koga in kdaj klicati v slučaju požara, to je način hitrega obveščanja. Poznati moramo operativni sestav najbližjih gasilskih enot, na katere lahko računamo ob nastanku požara, poznati moramo njihovo sposobnost, teritorialno zmož-

Tekmovalna ekipa steklarne Hrastnik, ki se je udeležila tekmovanja kemične industrije v Ljubljani

nost in oddaljenost. Vsaka dobro organizirana gasilska enota na teritoriju ali v industriji mora imeti izobešen na vidnem mestu načrt požarnega okoliša, objektov, iz katerega bo razvidno vse, kar je važno za gasilsko službo. Iz načrta mora biti razvidno, kje so posamezne zgradbe, ceste, vode, vodovodno omrežje s hidranti, plinovodi, oljni vodi, obratne zgradbe, skladišča, gorljive tekočine, jeklenke itd. Eden izmed najvažnejših pogojev je zadostna preskrba z vodo za gašenje, ker

požaru, bi dobili le teoretične podatke. Zaradi tega se pri določanju količin vode poslužujemo le praktičnih izkušenj in ocenjujemo vsak objekt posebej z vidika, s koliko curki vode in v katerem času bo mogoče pogasiti ogenj. Vsekakor je pri tem treba računati na najbolj neugodne pogoje, da požar besni z vso silo ca. 3 ure za naše razmere, kar odgovarja, če izvzamemo gorljivi material, tekoče steklo, ki nam lahko zažiga spodnje prostore in

Praktični nasvet

Oplesk je tako dober ali tako slab, kot je dobra ali slaba njegova podlaga. Najboljša in najdražja barva nam prav nič ne koristi, če jo namažemo, naprimer, na drobljiv omet; tudi oljnato barvo bomo mimogrede zbrisali z vodo, če ni podlaga pripravljena tako, kakor je treba. Kvaliteta vidnega opleska je vedno odvisna od stanja nevidne plasti pod barvo. Vsak strokovnjak dobro ve, da je podlaga prav tako pomembna kakor pozneje, denimo, ton barve ali samo nanašanje barv na steno. Kar prištedite s tem, ker ste naredili sami, boste drago plačali, če delo ne bo naredeno strokovno, in nazadnje bo še treba poklicati na pomoč strokovnjaka.

Zapomnimo si, da deluje sveži omet drugače kakor stari, ker vsebuje še lastnosti, ki lahko učinkujejo zelo neprijetno na barve. Če želimo, na primer, premazati steno z oljnato barvo, moramo sveži omet najprej izolirati. Če ta ni izoliran, postane oljnata barva v vodi topljiva in s tem izgubi svojo najboljšo lastnost, namreč neobčutljivost zoper vlago in mokroto. Za to vrsto izolacije uporabljamo izolirne soli. Ta sredstva pa niso povsem nenevarna, zato pred uporabo skrbno preberimo navodila. Soli v vodi raztopimo, premažemo s to tekočino stene, nakar jih s čisto vodo zopet zmijemo. Tudi za klejno

barvo je treba steno pripraviti. Za mavčevo osnovo je priporočljiva milna raztopina (125 g mila na 1 liter vode), za apneni omet pa galunska raztopina (40 g galuna na 1 liter vode). Z enim litrom te osnovne raztopine lahko premažemo približno 10 kvadratnih metrov stenske površine. Apneno barvo nanesemo na steno samo tedaj, če imamo opravka z golim zidovjem ali cementnim ometom. Pri mavčnem ometu, ki je dandanes najbolj običajen, ne uporabljamo nikdar apnene barve za prvo barvanje, kajti osnova in barva se v tem primeru nikdar trdno ne spojita.

Povsem preprosto pa je pleskanje z emulzijskimi barvami in je zato za laika najbolj priporočljivo; zlasti še, ker nam barve pri ponovnem oplesku ni treba odstraniti ali izmiti. Te barve so neobčutljive za vodo in jih lahko po mili volji znova barvamo drugo na drugo.

Starega opleska ni treba vselej odstranjevati s stene. Odločilni pri tem sta vrsta in trajnost stare barve. Če hočemo prebarvati, naprimer, oljnato steno, jo moramo najprej dobro zbrusiti s smirkovim ali steklenim papirjem oziroma premazati z močno razredčenim salmiakom (salmiak + voda v razmerju 1:10) in končno nevtralizirati s čisto okisano vodo. Samo umivanje stene z vo-

do ne zadošča, ker gladka ojnata podlaga ne more dati novemu oplesku zadostne vezave. Ta navodila veljajo le za stari, toda neposkodovani oplesk. Če je ojnata barva onusena, jo moramo pred novim barvanjem popraviti. Za to delo potrebujemo barvo, ki jo z ustreznimi preparati naredimo v vodi topljivo, ali pa vzamemo sredstvo, ki oljnato barvo toliko zmehča, da se ta odluči od podlage; z lopatico jo nato mimogrede odstranimo s stene. Pred ponovnim barvanjem površino še temeljito umijemo z vodo. Ojnatte barve so lahko spoznavne po svetleči in težko poškodljivi površini.

Drugače pa je z apnenimi in klejnimi oziroma emulzijskimi barvami, ki jih često na pogled ne moremo ločiti. Če jih hočemo prebarvati, moramo kajpak vedeti, kakšno osnovo imamo pred seboj. Pri tem si pomagamo s preprostim preizkusom: majhen del stenske površine zmočimo s čisto vodo in jo zdrgnemo s krtačo ali z gobo. Samo klejna barva postane v tem primeru temnejša in odaja barvne pigmente. To ugotovimo tako, da pomočimo krtačo ali gobo v čisto vodo: le-ta postane motna. Klejno barvo moramo zato povsem odstraniti s stene. Za to potrebujemo močno krtačo s kratkimi ščetinami in mnogo vode. Debelejše plasti barve lahko zdrgnemo z lopatico, vendar pazimo, da pri tem ne poškodujemo stene.

Apnena barva bo postala pri tem preizkusu le malo ali samo na nekaterih mestih temnejša in pri drgnjenju s krtačo ne bo odajala barvnih pigmentov. Stare apnene barve pred novim barvanjem ni treba odstraniti s stene, vendar jo vseeno zmijemo z vodo. Ne zato, da bi odstranili barvo, pač pa je treba odstraniti prah in morebitne madeže. Pri tem upo-

rabimo vlažno krpo, ki jo večkrat splaunemo s čisto vodo.

Emulzijske barve se odnasajo na tem mestu enako kakor apnena barva. Tudi ta oplesk samo očistimo, ne odstranimo pa ga s stene. To opravilo velja le v primeru, če je oplesk se uder. Če je poskodovan, ga moramo v vsakem primeru zagniti z lopatico.

Tudi tapete lahko brez strahu prebarvamo ali nalepimo nanje nove tapete, če se stare še dobro držijo sten. To ugotovimo tako, da jih na več krajih dobro ovlazimo z vodo. Če delajo tapete mehurčke in se počasi odločijo od stene, jih moramo odstraniti, če pa ne pokazuje nobenih sprememb, so dobra podlaga. Vse, kar moramo narediti je, da jih umijemo z vlažno krpo.

Kako odstranimo tapete s sten? Zelo preprosto. Tapete zmočimo z vodo, nakar jih zlahka strgamo s sten. Seveda so danes že sredstva, ki učinkujejo na tapetno lepilo intenzivneje kakor voda. Ti preparati so včasih že tekoči ali pa jih moramo sami raztopiti v vodi. S to tekočino premažemo tapete in že po nekaj minutah jih lahko odstranimo v velikih kosih. Pri tem opraviu pa bodimo previdni, kajti omet mora ostati povsem nepoškodovan. Če gre za debelejšje nepremočljive tapete, moramo najprej s steklenim ali smirkovim papirjem ali pa z žično krtačo odstraniti impregnacijo in jih šele nato namočiti. Če tapeta lahko ostane na steni, ne pozabimo pred barvanjem ali polaganjem novih tapet zdrgniti robov, sicer se bodo ti poznali na novi »obleki«.

In še važno navodilo: preden nanesemo na stene novo barvo ali jih obložimo z novimi tapetami, moramo nujno popraviti vse poškodbe, sicer z delom ne bomo zadovoljni.

Jože Prikeršnik

Kako naj se borimo proti požaru

(Nadaljevanje z 11. strani)
na, koliko lestev in cevi bo potrebnih, kakšna bo izguba tlaka v cevih zaradi višine stavbe. Razvidno naj bo, iz katerega materiala je zgrajba grajena, kakšen material je v njej vskladiščen, kakšne napeljave so v njej; iz teh podatkov bo razvidna vzdržljivost objekta v ognju. Jasno mora biti razvidno, če so v objektu požarni zidovi, ker če jih ni, mora enota ustvariti umetnega z vodo, da prereže ognju pot in s tem prepreči razširitev požara. V objektu je treba opisati vrsto stropov, od katerih zavisi, ali bo mogoče ogenj zadržati v prostoru, kjer je nastal, ali se bo ta razširil v nižje in višje nadstropje, kar lahko vpliva na nadaljnji razvoj požara. Zelo važno je vrisati stopnišča, ker se večji del gašenja odvija prek njih, enako reševanje, izvedba notranjega napada je vedno najbolj efikasna prek stopnišč.

Obvezno je treba vrisati vse instalacije, ki so v objektu, zlasti električne in plinske, zaznamovati, kje so ventili za zapiranje oz. izkop električnega toka. Navajam še primer, kako bi se morali vršiti pregledi protipožarne varnosti.

Primer:

1. Redno se pregleduje električna in plinska napeljava na strojnih napravah in razsvetljavi.

2. Vrši se redni tedenski pregled sesalnih naprav za odvod praha v silos.

3. Stroji so redno mazani, da se prepreči samovžig.

4. Električni tok in plin se po končanem delu izklopi oz. zapre.

5. Prostori, hodniki in strojne naprave se po končanem delu vedno očistijo.

6. Stene in stropi se redno očistijo prahu.

7. Vrši se redni pregled vseh ročnih gasilnih aparatov, hidrantov, sodov, voder itd.

8. Zaposlene se poučuje o gašenju z napravami, ki so pri roki.

9. Nadzira se delo zaposlenih na posebno ogroženih mestih.

10. Prepovedano je kajenje in prepovedane so odprte luči v skladiščih in prostorih, ogroženih po požaru. Napisi naj bodo vidno izobešeni.

11. Prepovedano je postavljanje izdelkov in polizdelkov na prehodih in izhodih.

12. Zasilni izhodi so vidno označeni.

13. Vsak dan se preizkušajo naprave za javljanje in alarmiranje požara.

14. Na vsako izmeno je razdeljenih nekaj gasilcev, ki bodo vodili začetne akcije gašenja do prihoda gasilske ekipe.

15. Organizirana je stalna gasilska služba, ki skrbno nadzira objekte in kontrolira, da je orodje v redu in na pravem mestu razporejeno.

To so nekatere glavne točke, ki jih je treba dobro poznati in ki jih mora vsak spoštovati in izvajati. Vsak dan naj se redno vrši kontrola požarnih naprav in to na vsakem delovišču. Budnostni ni nikoli odveč, ker le na ta način bomo obvarovali našo tovarno hudega razdejanja v slučaju požara.

R. K.

Kako pripravljamo beton

Beton uporabljamo za različne elemente v gradbeništvu. Najpogostejše uporabljene betonske elemente prikazujem v tabeli 1. Za te elemente uporabljamo razne vrste betona.

Betonu se med seboj razlikujejo po lastnostih glede na pritisk po 28 dneh. Trdnost na pritisk se imenuje znamka betona. Da bi se izognili velikim razlikam v vrstah betona, določajo tehniški predpisi naslednje znamke betona:

- beton znamke MB 70
- beton znamke MB 110
- beton znamke MB 160
- beton znamke MB 220

Obstajajo tudi druge višje znamke betona, vendar jih redno uporabljamo pri manjših stanovanjskih zgradbah, skoraj nikdar pa pri vzdrževanju zgradb. Omenjene znamke betona so najbolj razširjene in jih bom zato obravnaval.

Z betonom različnih sestavin lahko dosežemo enake znamke betona. Za običajne elemente pri zgradbah, to je navedeno v tabeli 1, pa je značilnost betona odnos

med frakcijo agregata kamna (pesek, prodec in tolčenec) in med količino vode v določeni mešanici.

V tabeli 2 prikazujem najpogostejše uporabljene znamke betona za elemente v tabeli 1. Znamko betona določajo projekti za vsak nosilni element.

V mešanico materiala za beton lahko dodamo večjo ali manjšo količino vode. Navada je, da oenjujemo vlažnost sveže betonske gmote, kot:

- vlažna kot zemlja,
- plastična,
- gmota za tekoči beton.

Za velike armirane ali slabo armirane elemente uporabljamo beton, ki je vlažen kot zemlja. Za armirane elemente uporabljamo plastičen beton. Tekoči beton uporabljamo samo izjemno za močno armirane elemente majhnih razsežnosti.

Zapomnite si izredno važno pravilo pri pripravi betona: s povečanjem količine vode pada znamka betona. To pomeni, da bo be-

(Dalje na 13. strani)

KAKO PRIPRAVLJAMO BETON

(Nadaljevanje z 12. strani)
ton z več vode, pa čeprav vsebuje enako količino in vrsto kamnitega agregata in cementa, manj trden od enakega betona z manj vode. Ker s trdnostjo na pritisk rastejo tudi druge lastnosti betona, pomeni, da moramo dodati čim manj vode, torej samo toliko, kolikor je potrebno, da lahko beton dobro vgradimo. To je tudi razlog, da ne uporabljamo pogosto tekočih betonov.

To važno pravilo lahko prikazemo tudi drugače: če želimo doseči enako znamko betona kot pri betonu z manj vode, moramo betonu z več vode dodati večjo količino cementa; ker pa je cement drag, pomeni, da s povečanjem količine vode povečamo tudi ceno betona. To je drug razlog, zaradi katerega moramo štediti z vodo pri sveži betonski gmoti.

V tabeli 3 so prikazane potrebne količine materiala za pripravljanje enega m³ vgrajenega betona. S tabelami 1, 2, 3 lahko določimo potrebne količine materiala za betonska dela. Prikazujem konkreten primer:

Pri hiši moramo zgraditi betonski strop velikosti 60 m². Strop je armirana betonska ravna plošča, debela 12 cm, in zahteva beton znamke MB 220.

Skupna količina betona, ki jo moramo vgraditi, je:

$$60 \text{ m}^2 \times 0,12 = 7,20 \text{ m}^3 \text{ betona.}$$

Po tabeli 3 je za to količino potrebno:

— cementa PC 250

$$7,20 \text{ m}^3 \times 309 \text{ kg/m}^3 = 2224 \text{ kg}$$

— peščenega prodca

$$7,20 \text{ m}^3 \times 1,18 \text{ m}^3/\text{m}^3 = 8,496 \text{ m}^3$$

— vode

$$7,20 \text{ m}^3 \times 0,18 \text{ m}^3/\text{m}^3 = 1,296 \text{ m}^3$$

Od izračunane količine peščenega prodca po tabeli 1 je peska lahko 45 %, prodca pa 55 %. To pomeni, da moramo kupiti:

— peska debelega do 7 mm

$$0,45 \times 8,496 \text{ m}^3 = 3,823 \text{ m}^3$$

— prodca debelega od 8 do 30 mm

$$0,55 \times 8,496 \text{ m}^3 = 4,673 \text{ m}^3$$

Če hočemo namesto cementa PC 250 uporabiti cement PC 350, bo potrebna količina cementa:

— cementa PC 350

$$7,20 \text{ m}^3 \times 280 \text{ kg/m}^3 = 2016 \text{ kg}$$

Po takšnem izračunu bo za betoniranje našega stropa potreben naslednji material:

— cementa PC 250 2224 kg

ali cementa PC 350 2016 kg

— peska od 7 mm 3,823 m³

— prodca od 8 do 30 mm 4,673 m³

— vode 1,29 m³

Prav tako lahko s pomočjo tabel 1, 2, 3 izračunamo potrebne količine materiala za beton tudi za druge elemente.

Beton mešamo ročno ali s pomočjo mešalca. Ročno mešamo samo manjše količine potrebnega betona, ker je za to mešanje potrebno precej delovne sile, kakovost betona pa ni nikdar tako dobra kot pri mešanju v betonskem mešalcu.

Večkrat je dobro, da količino materiala za beton določimo po količini ene vreče cementa. V tabeli 4 prikazujem potrebne količine materiala za razne vrste betona, ki ustreza količini 50 kg oziroma eni vreči cementa. Če želimo torej zmešati beton na samo eno vrečo cementa PC 250, potrebujemo 0,20 m³ peščenega prodca in 30 l vode.

Beton mešamo ročno na trdi podlagi, najbolje na betonskem

podu ali leseni podlagi, obloženi s pločevino. Najprej nasipamo suhi pesek in prodec in ga nato pretresemo s cementom. S pomočjo lopat zmešamo najprej na suho, tako da dobimo mešanico peska in cementa. Premešamo vsaj trikrat. Nato suho mešanico polivamo z vodo s pomočjo škropilnika ali s pomočjo cevi. Bolje je, če dodajamo vodo s škropilnikom, ker lahko merimo potrebno količino vode. Med polivanjem moramo beton mešati. Najbolje bi bilo, če bi ga premešali vsaj šestkrat.

Mešanje z mešalcem za beton traja za eno mešanico 2,5 do 3 minute, odvisno od vrste in konstrukcije mešalca. V lonec mešalca vsipamo najprej prvo polovico

količine peska in prodca, nato cement in nato drugo polovico peska in prodca, nato počasi dodajamo vodo.

Sveža betonska gmeta ne sme dolgo ležati nevgrajena, ker se čez določen čas prične trditi. Začetek strjevanja je odvisen od vrste cementa. Računati moramo, da začne pri običajnem cementu strjevanje po eni uri od trenutka, ko smo beton nehali mešati. Začetek strjevanja je odvisen tudi od zunanje temperature: če je topleje, se bo začel beton hitreje strjevati, in nasprotno. Zato moramo pripravljati beton takoj vgraditi. Ponovno mešanje betonske gmote, ki se je začela strjevati, in vgrajevanje le-te, je prepovedano.

Tabela 1

Betonski element	Delež v agregatu		
	Pesek		Prodec
	%	Velikost zrna v mm	%
— Temelji in temeljni zidovi	35—42	8—50	65—58
— Stebri, preklade nad vrati, preklade nad oknom, grede	41—46	8—30	59—54
— Mednadstropni stropi	45—50	8—30	55—50
— Tla, podloge, trotoarji	38—46	8—30	62—54

Opomba: Odnos peska in prodca je dan po prostornini.

Tabela 2

Betonski element	Običajne znamke betona pri stanovanjskih zgradbah
— Temelji in temeljni zidovi	MB 110 in MB 160
— Stebri, preklade nad vrati, preklade nad okni, grede	MB 160 in MB 220
— Mednadstropni stropi	MB 160 in MB 220
— Tla, podloge, trotoarji	MB 70 in MB 110

Opomba: Najnižja znamka betona pri armiranih betonskih elementih je MB 160.

POTREBNE KOLIČINE MATERIALA ZA BETON

Tabela 3

Za 1 m³ vgrajenega betona je potrebno:

Vrsta betona	Cement kg	Peščeni prodec m ³	Voda	
			Vlažen beton m ³	Plastičen beton m ³
S cementom PC 250:				
— Beton MB 70	154	1,25	0,11	0,12
— Beton MB 110	206	1,22	0,12	0,14
— Beton MB 160	257	1,20	0,13	0,16
— Beton MB 220	309	1,18	0,15	0,18
S cementom PC 350:				
— Beton MB 220	280	1,18	0,15	0,18

Opomba: Količine zajemajo tudi normalen kalo.

Tabela 4

KOLIČINE MATERIALA ZA BETON NA 1 VREČO CEMENTA

Vrsta betona	Cement kg	Peščeni prodec m ³	Voda	
			Vlažen beton litrov	Plastičen beton litrov
S cementom PC 250:				
— Beton MB 70	50	0,42	37	40
— Beton MB 110	50	0,31	30	33
— Beton MB 160	50	0,24	26	32
— Beton MB 220	50	0,20	25	30
S cementom PC 350:				
— Beton MB 220	50	0,22	28	33

Jože Prikeršnik

Pri nizkih temperaturah ne smemo pripravljati betona brez posebnih ukrepov, ker voda zmrzne in poškoduje beton. Pravilo je, da betona ne bi smeli pripravljati, če je manj kot 5° nad ničlo. Uporaba betona pri temperaturi okrog 0° zahteva posebne yavarovalne ukrepe in je zato boljše, da se temu izognemo.

Ponovimo še enkrat:

— Trdnost na pritisk je odvisna od kakovosti materiala, od količine cementa in vode.

— Čim več vode dodamo betonu, manjšo trdnost na pritisk ima; zato dodajamo betonu le toliko vode, kolikor je potrebno za pravilno vgraditev.

— Beton moramo vgraditi takoj po pripravi, ker se prične hitro strjevati; po strjevanju, to je 28 dneh, dosežemo navadno določeno znamko betona.

— Pri temperaturi pod 5° C ne kaže uporabljati betona, kolikor ne uporabljamo posebnih ukrepov; pri nizki temperaturi je strjevanje betona zelo počasno in lahko celo rečemo, da se na mrazu strjevanje zaustavi in se nadaljuje šele, ko temperatura naraste.

Spoštujte ta pravila za pripravljanje betona in dobili boste kakovosten beton. Vsekakor pa boste prihranili denar.

Težko pričakovana publikacija

II. KONFERENCA SLOVENSKIH SINDIKATOV (v Ljubljani 18. junija 1970) — knjižica za sindikalne delavce in upravljalce; izdalo in založilo ČZP Delavska enotnost; C5 format, 125 strani, naklada 15 tisoč izvodov, cena za posamezen izvod 2.— dinarja.

Celotno gradivo s konference sindikatov Slovenije je objavljeno v posebni knjižici, ker so tako zahtevali mnogi sindikalni delavci iz občinskih in osnovnih organizacij. Pomembnosti tako zbranega vsega gradiva na enem mestu — kot priložnika za nadaljnje delovanje vseh sindikalnih organizacij in organov samoupravljanja — ni treba posebej poudarjati. In tudi tega ne, kako nujno potrebna bo ta knjižica vsakemu članu, še bolj — seveda — prav vsakemu sindikalnemu delavcu, pri njegovem prizadevanju za ustrezno aktivnost v svoji organizaciji. Zato še enkrat predlagamo odgovornim v organizacijah sindikatov, da naročijo po več izvodov te knjižice in jih razdelijo vsaj vsem aktivnejšim članom in članom svojih vodstev.

Uredništva tovarniških glasil (zanje prilagamo po izvod) prosimo, naj na to sindikalno gradivo opozorijo vse v svojem kolektivu, saj jim bo knjižica zelo koristen pripomoček za usmerjanje lastne aktivnosti in delovanja sindikalne organizacije in delovanja samoupravnih organov.

Razprava na drugi konferenci sindikatov Slovenije in sprejeti dokumenti so v celoti odraz teženj in stališč naših delovnih ljudi o tem kakšno družbo si želimo — to pa bodo morali upoštevati prav vsi odgovorni činitelji v našem družbenem življenju. Zato je (Dalje na 14. strani)

PONOVNO IZREDNI PRISPEVEK

Komunalna skupnost socialnega zavarovanja je dne 19. avgusta sprejela

SKLEP

o plačevanju izrednega prispevka za zdravstveno zavarovanje.

1. Primanjkljaj sklada zdravstvenega zavarovanja ugotovljen za prvo polletje 1970, ki znaša 10.550.868,37 din, se krije z izrednim prispevkom zavarovancev.

2. Stopnja izrednega prispevka znaša 0,90 %.

3. Izredni prispevek so dolžni plačevati vsi zavarovanci, ki so v delovnem razmerju in delajo najmanj polovico delovnega časa ter vsi pogodbeni zavarovanci.

4. Osnova za obračun izrednega prispevka za zavarovance v delovnem razmerju so njihovi čisti prejemki, za pogodbene zavarovance pa zneski, ki so predpisani kot osnova za plačevanje prispevkov za socialno zavarovanje.

5. Organizacije lahko sklenejo, da bodo prispevale h kritju izrednega prispevka pri njih zaposlenih zavarovancev, vendar največ 50%.

6. Organizacije, ki sklenejo, da bodo del izrednega prispevka krile iz svojih sredstev, plačujejo ta del izrednega prispevka iz sredstev za osebne dohodke ali iz sredstev skupne porabe.

7. Izredni prispevek po tem sklepu se plačuje od 1. septembra 1970 do 31. decembra 1970.

8. Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu

SRS«, uporablja pa se od 1. septembra 1970.

V zvezi s predpisanim prispevkom je skupščina dala naslednjo obrazložitev:

Po določitih spremenjenega in dopolnjenega temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja se izredni prispevek za zdravstveno zavarovanje predpiše v naslednjih primerih:

1. za kritje primanjkljaja po zaključnem računu v poslovanju sklada zdravstvenega zavarovanja — če ne zadoščajo sredstva rezerve;

2. za vskladitev izdatkov z dohodki, če rezultati poslovanja sklada zdravstvenega zavarovanja za prvo polletje na vsem območju komunalnih skupnosti ali na območju posameznih občin, presega izdatke po finančnem načrtu, čeprav je bilo storjeno vse, kar sta mogla skupnost in zavod ukreniti za vskladitev izdatkov z dohodki, se lahko med letom vpeleje plačevanje izrednega prispevka.

Iz citiranih določil zakona je razvidno, da lahko skupščina komunalne skupnosti predpiše izredni prispevek v drugem polletju poslovnega leta za vskladitev izdatkov z dohodki sklada.

Sklad zdravstvenega zavarovanja komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Ljubljana izkazuje po polletnem poslovanju primanjkljaj v višini 10.550.868 dinarjev.

Skupščina komunalne skupnosti Ljubljana je sprejela finančni načrt sklada, po katerem naj bi leta predvidoma zaključil svoje poslovanje s primanjkljajem v višini 13.604.000 dinarjev. V sprejetem finančnem načrtu za leto 1970 je bil sprejet enak program dejavnosti komunalne skupnosti, kot je bil sprejet za leto 1969.

Pri predvidevanju izdatkov zdravstvenega varstva so bili upoštevani zaključki s posvetovanja o

financiranju zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva v letu 1970, predvidevanja o gibanju osebnih dohodkov in materialnih stroškov v letu 1970, kakor tudi dinamika porasta posameznih izdatkov v zadnjih letih. Predviden je bil porast materialnih stroškov v zdravstvenih zavodih za 9 % in osebni dohodki za 10,4 % napram obsegu delovnih programov v zdravstvenih zavodih v letu 1969.

Z upoštevanjem navedenih izhodišč bi bilo po planu za leto 1970 za isti obseg zdravstvenega varstva, kot je bil realiziran v letu 1969, potrebno 257.012.000 dinarjev, za razširitev obsega zdravstvenega varstva 6.681.000 dinarjev oziroma skupaj 263.693.000 dinarjev. Skupna sredstva za zdravstveno varstvo zavarovancev so bila po sklepu skupščine komunalne skupnosti (19. seja dne 26. 2. 1970) povečana za dodatna sredstva v višini 5.959.000 dinarjev na račun povečanih pavšalnih prispevkov in drugih prispevkov, ter zmanjšanja premijskih tarif v obveznem zdravstvenem pozavarovanju.

V skladu z že navedenimi zaključki posvetovanja o financiranju zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva v letu 1970 in predloženim sklepom izvršilnega odbora na 56. seji dne 13. 11. 1969 so bili za vskladitev dohodkov in izdatkov sklada predlagani naslednji ukrepi:

— povečanje oziroma na novo uvedena udeležba zavarovanih oseb pri koriščenju posameznih oblik zdravstvenega varstva,

— zmanjšanje višine nadomestila osebnega dohodka za 10 % od enaintridesetega dne izostanka z dela.

Z uvedbo dodatnih obremenitev zavarovanih oseb k stroškom za posamezne oblike zdravstvenega varstva in dodatnega znižanja nadomestila osebnega dohodka aktivnih zavarovancev za čas bolezni nad 30 dni bi se planirana izguba zmanjšala od 13.604.000 din na 8.844.000 din.

Na sejah občinskih svetov zavarovancev v mesecu novembru 1969, ko so le-ti razpravljali o osnutku finančnega načrta sklada zdravstvenega zavarovanja za leto 1970 so bila podana stališča k

programu dejavnosti in finančnemu načrtu za 1970. leto. Med drugim so sveti zavarovancev predlagali, da se za kritje stroškov za zdravstveno varstvo zavarovanih oseb ob zmanjšanem programu dejavnosti namesto zvišanja participacije zavarovancev in znižanja nadomestil za čas bolezni nad 30 dni predpiše izredni prispevek zavarovancev, ker bi bilo tako bolj poudarjeno načelo solidarnosti.

Skupščina komunalne skupnosti je torej sprejela finančni načrt sklada za leto 1970 s planiranim primanjkljajem 13.604.000 din.

Primanjkljaj po polletni realizaciji leta 1970 se pojavlja tako na dohodkih v višini 813.000 din in na izdatkih — 3.749.000 din.

Iz navedenega je razvidno, da znaša dejanski primanjkljaj napram planirani realizaciji dohodkov 5,88 % planirani primanjkljaj napram planirani realizaciji dohodkov 3,80 % primanjkljaj na dohodkih oziroma na izdatkih znaša 2,08 %

Za nastali primanjkljaj v prvem polletju 1970 skupščina komunalne skupnosti lahko predpiše v drugem polletju izredni prispevek zavarovancev.

Ta izredni prispevek v višini 10.550.868 dinarjev naj bi plačevali vsi zavarovanci, ki so v delovnem razmerju in delajo najmanj polovico delovnega časa ter vsi pogodbeni zavarovanci.

Stopnja izrednega prispevka, ki bi jo po tem sklepu plačevalo povprečno 201.416 zavarovanih oseb, bi bila:

0,90 % od čistih osebnih dohodkov, obračunavala pa naj bi se od 1. septembra do 31. decembra 1970.

Višina stopnje izrednega prispevka za zdravstveno zavarovanje je določena na osnovi porasta mase neto osebnih dohodkov po oceni do konca leta 1970.

Plačevanja izrednega prispevka naj bi bili oproščeni vsi upokojenci, socialni podpiranci in vajenci.

Iz seje komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Ljubljana

TEŽKO PRIČAKOVANA PUBLIKACIJA

(Nadaljevanje s 13. strani)

umestno še enkrat ponoviti nekaj besed iz uvodnega referata predsednika republiškega sveta ZSS Toneta Kropuška, ker je s tem že največ povedanega o trajni vrednosti zbranega gradiva:

»Želimo in hočemo, da sindikati s svojimi socialnimi temelji — in ta temelj je naše članstvo — odločneje vplivajo na vse tokove družbenega razvoja skozi samoupravne mehanizme in v njih. Zdi se, da so najnaprednejše težnje članstva, ki se oblikujejo v družbeni praksi, premo organizirane in zato niso dovolj vplivne v naši celotni politiki. Zato smo v programu zapisali, da je osnovna naloga sindikatov ustvarjati pogoje, da bodo delavci v vsakdanji samoupravni praksi usreščevali svoje bližnje in dolgoročne cilje. Med njimi pa smo v programu postavili v ospredje:

— ustvarjanje možnosti za stalno naraščanje materialnega in kulturnega standarda delovnih ljudi;

— razvijanje demokratičnih, samoupravnih in humanih odnosov med ljudmi;

— trajno uveljavljanje socialne varnosti delovnega človeka;

— ustvarjanje materialnih po-

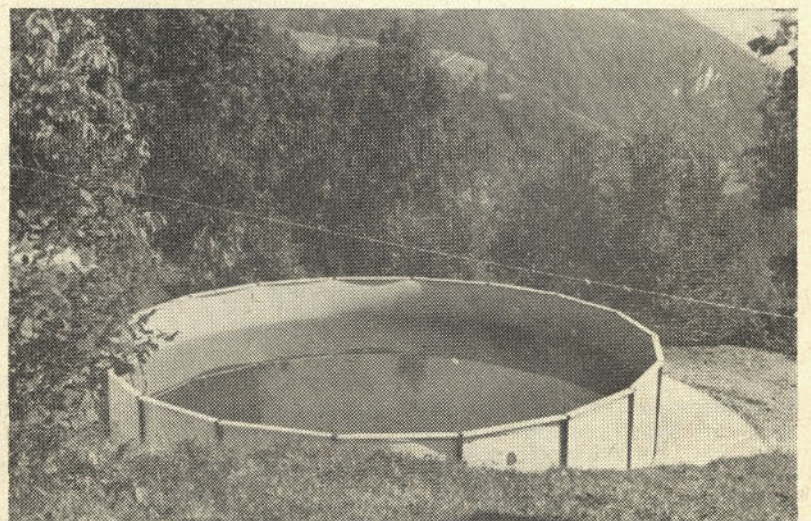
gojev za višjo življenjsko raven in socialno varnost.

Vse to — kar je razčlenjeno v konkretne naloge v predloženem programu — pa je že danes bitka za osvoboditev delovnega človeka obstoječih materialnih, socialnih in duhovnih odvisnosti.«

V svojem uvodu v knjižico (v njej so poleg obeh referatov in vse razprave objavljeni politični cilji in naloge sindikatov Slovenije in statut Zveze sindikatov Slovenije) pa je predsednik tov. Kropušek k zbranemu gradivu s konference med drugim dodal še naslednje:

»Gotovo si želimo, da bi ti politični cilji in naloge postali čimprej resničnost. Zato moramo mobilizirati vse naše članstvo, zlasti pa naše aktiviste. Tej politični ustvarjalni mobilizaciji je namenjena tudi knjižica, ki jo imaš sedaj v rokah in ki pripoveduje, za kaj se sindikati kot politična organizacija delavcev borimo danes in kako gledamo na bodoči razvoj samoupravne, socialistične slovenske družbe«. In dalje: »Naš osnovni namen in težnja je doseči večji vpliv najnaprednejših hotenj množice delavcev na politiko«.

Po internih informacijah RSS Slovenije

Nova praktična pridobitev Dolskih planincev je prav gotovo bazen v Gorah, ki meri 8 metrov v premeru in je globok 1,50 m

ODLIČEN START ROKOMETAŠIC

Rokometašice domačega »Steklarja« so novo tekmovalno sezono 1970/71 pričele odlično, saj zavzemajo po štirih kolih drugo mesto na tabeli.

Takšnega plasmaja oziroma takšnih rezultatov seveda nismo pričakovali in smo vsi skupaj ugodno presenečeni.

Pred pričetkom tekmovanja smo se zavedali, da nimamo trenerja in da bo zaradi tega vsekakor težko. Trenerske posle pa proti pričakovanju odlično opravlja Majda Dornik, vse tekme pa seveda vodi bivši trener Dornik, ki je v JNA.

Pomembno je dejstvo, da dekleta ubogajo Dornikovo in prizadevno trikrat tedensko vadijo na igrišču za Savo. Dokajšnjo okrepitev pa seveda pomeni vrnitev Šerganove in Dornikove v ekipo, ki jo razen njiju sestavljajo same mladinke.

Pohvalo zaslužijo prav vse, posebej velja pohvaliti izredno požrtvovalno vratarko Puflerjevo, ki zaradi dela ne more trenirati, njena obramba pa je ena izmed najboljših v Sloveniji.

Seveda bodo prišla na vrsto še kola, v katerih pričakujemo poraze in to predvsem s strani Branika in Slovana, toda dekleta pravijo, da se tudi tem ne bodo dala ugnati kar tako.

Ekipo je v republiški ligi tako dosegla naslednje rezultate:

Brežice — Steklar 9:17

Steklar — Polet 8:5

Koper — Steklar 14:19

Olimpija — Steklar 5:15

Lestvica republiške lige po 4. kolu:

1. Branik	4 4 0 0	74:31	8
2. Steklar	4 4 0 0	59:34	8
3. Polet	4 3 0 1	42:35	6
4. Slovan	4 3 0 1	52:47	6
5. Piran	4 1 1 2	43:41	3
6. Olimpija	4 1 1 2	53:54	3
7. Brežice	4 1 0 3	49:45	2
8. Alples	4 1 0 3	26:37	2
9. Koper	4 1 0 3	46:68	2
10. Kr. Gora	4 0 0 4	29:81	0

Obenem sporočamo javnosti, da se nismo mogli udeležiti tekmovanja za Titov pokal, ker vodstvo kluba nima sredstev, ker se že dogaja, da morajo posamezni funkcionarji kluba ponovno dajati svoja sredstva, da lahko nemoteno poteka tekmovanje v obeh ligah.

OBLJUBE IZPOLNJUJEJO!

3. septembra letos je minilo leto, odkar je v našem kolektivu in kolektivu rokometasice odjeknila boleča vest, da so jih za vedno zapustili neumorni tovariši, sodelavci in prijatelji, ki so tragično premislili v prometni nesreči na poti s tekmovanja v Brežicah.

»Olimpija« iz Ljubljane in »Alples« iz Selce.

Pred otvoritvijo turnirja je imel priložnostni govor predsednik kluba Sušin Viktor, nakar so mladinke domačega kluba odnesle na grobove šopke cvetja.

Na tem turnirju so bili doseženi

ga članka, temveč vse, ki pomagajo reševati probleme ženskega rokometasice, ki spremljajo dogajanja na igrišču za Savo, ki vedo za prizadevnost igralke.

Ob tragični nesreči je klub imel dokajšnje stroške, ki so bili izplačani iz sredstev, ki so bila namenjena za tekmovanje, nekateri račun pa še danes niso poravnani. Kljub neštetim prošnjam pa je Občinska zveza za telesno kulturo v Hrastniku ostala nema. Kaj naj to pomeni? Ali je ta klub v teh krogih res tako nezaželen, ali tovariši v tem forumu nimajo poslušnosti za takšno problematiko, ali se s takšnimi dejanji želi resnično prisiliti neumorne funkcionarje kluba na kapitulacijo.

Zal, besede so ostre, vendar resnične. Vprašanje pa je, koliko časa bodo funkcionarji tega kluba pripravljali s svojimi sredstvi financirati dejavnost ženskega rokometasice v Hrastniku?

Rokometašice na I. memorialnem turnirju »Kreže-Pufler-Muhlbauer«. Stojijo iz leve proti desni: Suštar Zvone, Jelčič, Poljšak, Šergan, Dornik, Serili, Otorepec, Skrbinc, trener Dornik; čepijo: Bajda, Krajnc, Pufler, Bratuša, Dujič, Vretič, Z. Suštar, S. Suštar

Igralke so takrat na odprtih grobovih skupaj z vodstvom kluba obljubile, da bodo njihov spomin počastile s še večjo prizadevnostjo in vztrajnostjo. Rokometašice so obljubo izpolnile! Delo je potekalo kljub bolečinam v srcih naprej, še naprej je bilo dovolj težkih in veselih uric na igriščih, še naprej so se veselile zmag in z enako težo prenašale poraze.

Njih ni več, ostal je le spomin in sklep, da se vsako leto organizira ob tem času spominski turnir.

Vodstvo ŽRK »Steklar« je letos organiziralo I. memorialni turnir »Pufler-Kreže-Milbauer« 30. avgusta.

Na turnirju so sodelovale 3 ekipe, in to: domači »Steklar«, RK

naslednji rezultati:

Steklar : Alples 6:3

Olimpija : Alples 15:5

Steklar : Olimpija 9:4

Lestvica:

1. Steklar	2 2 0 0	15:7	4
2. Olimpija	2 1 0 1	19:14	2
3. Alples	2 0 0 2	8:21	0

Zmagovalec I. memorialnega turnirja je tako postala domača ekipa, ki je prejela lep pokal, ostale ekipe pa so prejele majhna spominska darila.

Zmaga domače ekipe na tem turnirju je bila dokaj presenetljiva, saj je ekipa nastopala dokaj oslajena, vendar je tokrat zmagalo srce pred tehniko.

Na koncu pa bi rad poudaril še nekaj, kar ne teži samo pisca te-

REKREACIJA — NOGOMET

STEKLARNA: SAVA 4:2 SAVA: STEKLARNA 1:6

Postava: Debelak, Kavšek, Gošler, Volfand, Laneger, Suljagič, Očepek, Vidmar, Prašnikar, Trinkar in Maurer.

Nogometaši našega kolektiva, ki se s tem športom ukvarjajo za rekreacijo, so se v zadnjem času dvakrat pomerili z mladimi nogometaši iz »Save« pri Litiji.

Prvo srečanje se je v Hrastniku končalo 4:2. Gole so dosegli za naše moštvo: Očepek, Jerkovič, Trinkar in Prašnikar. Povratno srečanje dne 29. 9. 1970 pa se je končalo z visokim rezultatom 6:1 za Steklarno. Tekmovanje je bilo na zelo majhnem igrišču za Savo. Mlado moštvo »Save« ni vključeno v nobeno tekmovanje, ker tudi pogojev za redna tekmovanja nimajo. Tekmovanje je bilo zelo borbeno, kondicije imajo dovolj, manjka pa jim tehnike tekmovanja. Pri naših nogometaših, ki so predvsem starejši, pa je obratno. Precej tehnike, manjka pa jim kondicije, kar je razumljivo. Gole za naše moštvo so dosegli: Oče-

pek 4 in Trinkar Vili 2.

Naše moštvo je nastopilo v oslajeni postavi, ker so manjkali Jager, Klenovšek in Stihler.

Tekma se je odigrala v prijateljskem vzdušju. Nesreča pa je bila, ker si je naš igralec Laneger zlomil roko pri padcu. Po končani tekmi smo imeli prijateljski piknik, za kar so poskrbeli naši igralci — ribiči, da je bilo dovolj pečenih rib za vse nastopajoče. Tako tudi dobrega razpoloženja ni manjkalo, kadar se zberejo naši stari »asi« — nogometaši.

Tako je minil zopet lep dan, ki smo ga preživeli skupaj na čistem zraku, kar je vsekakor vplivalo pozitivno na člane, ki so bili to sončno popoldne na Savi.

Grčar Karli

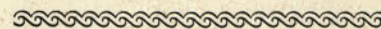
ODŠEL V POKOJ

14. 8. 1970 je odšel v zasluženi pokoj naš dolgoletni sodelavec ključavničar MIRKO JELEN. Rojen je bil 7. 10. 1913 na Dolu pri Hrastniku. Po končani osnovni šoli se je začel učiti ključavničarske obrti pri mojstru Pukelju na Dolu in dokončno izučil pri Veleju za Savo.

Po opravljenem ključavničarskem izpitu se je zaposlil leta 1929 v Steklarni Hrastnik in delal v njej vse do okupacije. Med okupacijo je nekaj časa delal v Hamburgu in se pozneje vrnil v domovino ter se aktiviral v NOV.

Mirko je bil vseskozi vesten delavec, marljiv in pri vseh priljubljen. Še danes zelo ljubi slovensko pesem, saj je pri moškemu zboru na Dolu od vsega začetka. Ko odhaja v zaslužni pokoj, mu ključavničarji in vsi člani kolektiva želimo še mnogo zdravih in srečnih let v krogu svoje družine.

DOPISUJTE V

STEKLARJA

Pokal za zmagovalke

